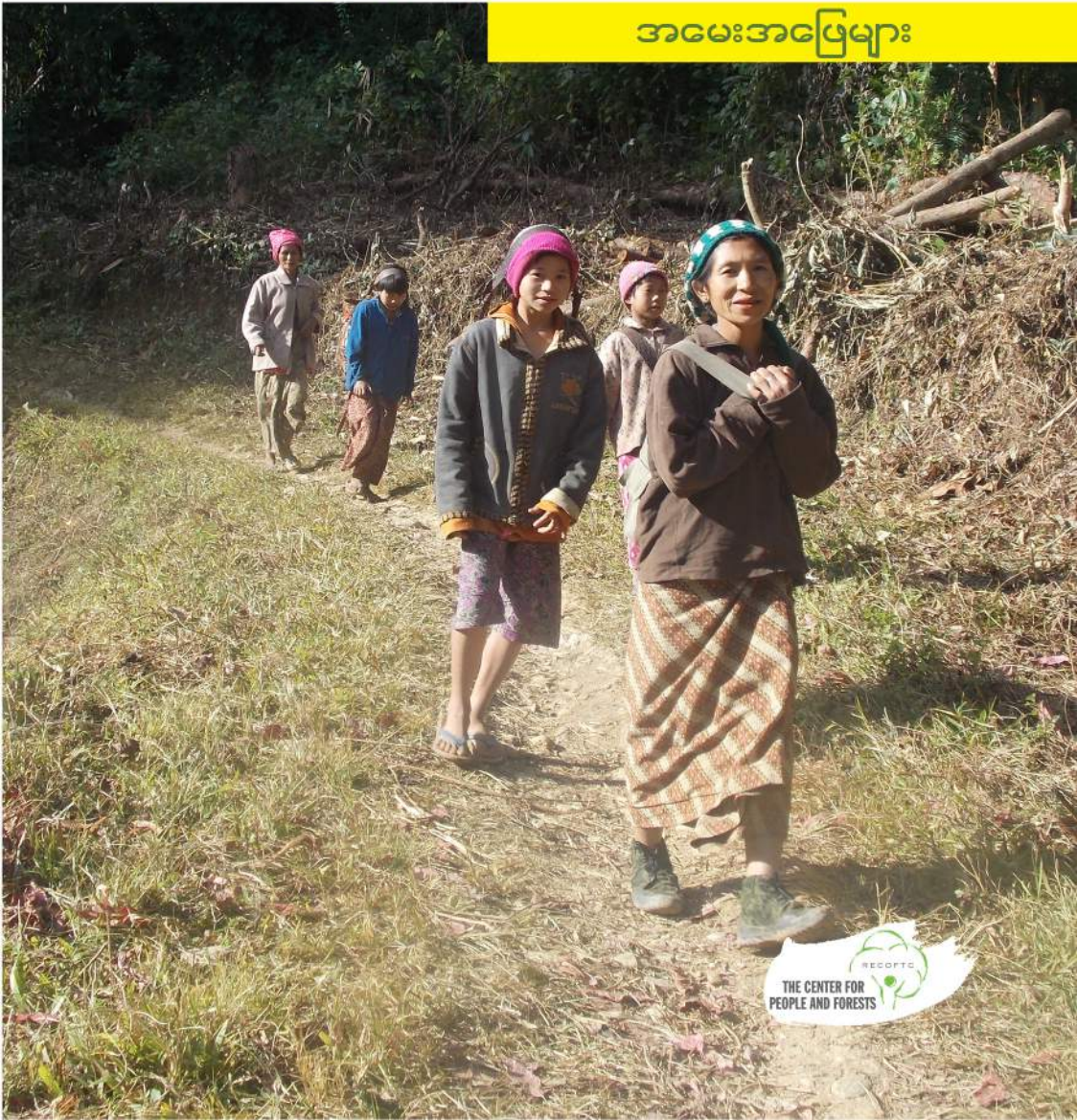

REDD+ လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ကျားမတန်းတူညီမျှခြင်း၏ အခန်းကဏ္ဍ

ဒေသခံများအား ပံ့ပိုးကူညီနေသူများအတွက် လက်စွဲစာအုပ်

အမေးအဖြေများ

REDD+ လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ကျားမတန်းတူညီမျှခြင်း၏ အခန်းကဏ္ဍ
ဒေသခံများအား ပံ့ပိုးကူညီနေသူများအတွက် လက်စွဲစာအုပ်
အမေးအဖြေများ

မူပိုင်ခွင့် - RECOFTC ၊ ၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ
ဘန်ကောက်မြို့၊ ထိုင်းနိုင်ငံ။

ခါတ်ပုံများအားလုံးကို RECOFTC အဖွဲ့ ၏ ခွင့်ပြုချက်အရ အသုံးပြုပါသည်။ ပညာရေးရည်ရွယ်ချက်
သို့မဟုတ် အကျိုးအမြတ်မဟုတ်သော ရည်ရွယ်ချက်များဖြင့် မူလ ပိုင်ရှင်အား အပြည့်အဝ
အသိအမှတ်ပြု၍ ဤစာအုပ်အား မိတ္တူ ကူးယူခြင်းကို မူပိုင်ခွင့်ရှိသူများထံမှ စာဖြင့် ရေးထားသော
ကြိုတင်ခွင့်ပြုချက်ရယူရန် မလိုအပ်ဘဲ ခွင့်ပြု ပေးထားပါသည်။ ဤစာအုပ်၏ မူပိုင်ခွင့်ရှိသူများထံမှ
စာဖြင့်ရေးထားသော ကြိုတင်ခွင့်ပြုချက်မရှိဘဲ ပြန်လည် ရောင်းချရန် သို့မဟုတ် အခြားစီးပွားရေး
ရည်ရွယ်ချက်များဖြင့် မိတ္တူကူးယူခြင်းကို တားမြစ်ပါသည်။

ဤစာအုပ်ကို နော်ဝေးနိုင်ငံအစိုးရဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးအေဂျင်စီ (NORAD) ၏
ငွေကြေးအထောက်အပံ့ဖြင့် RECOFTC အဖွဲ့မှ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နေသော
အာရှဒေသတွင်း REDD+ လုပ်ငန်းစဉ်အတွက် အခြေခံလူတန်းစားများအား စွမ်းဆောင်ရည်
တည်ဆောက်ပေးခြင်းစီမံကိန်း (Grassroots Capacity Building for REDD+ in Asia Project)
မှ ထုတ်ဝေခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဤစာအုပ်တွင်ဖော်ပြထားသော အမြင်များသည် ပြည်သူများနှင့်
သစ်တောများ၏ ဗဟိုဌာန (RECOFTC)၊ ကမ္ဘာ့လုံးဆိုင်ရာ ကျားမတန်းတူညီမျှမှု နှင့် ရာသီဥတု
မဟာမိတ်အဖွဲ့ (Global Gender and Climate Alliance - GGCA) နှင့် နော်ဝေးနိုင်ငံအစိုးရ
ဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့်ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ရေးအေဂျင်စီ(NORAD) တို့၏ အဘော်များကို ကိုယ်စားမပြုပါ
ကြောင်း ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

ကျေးဇူးတင်လွှာ

RECOFTC အဖွဲ့သည် အာရှဒေသတွင်း REDD+ လုပ်ငန်းစဉ်အတွက် အခြေခံလူတန်းစားများအား စွမ်းဆောင်ရည်တည်ဆောက်ပေးခြင်းစီမံကိန်း (Grassroots Project) ကို ငွေကြေးထောက်ပံ့ပေးသော နော်ဝေးနိုင်ငံအစိုးရ ဖွံ့ဖြိုးရေး နှင့်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးအေဂျင်စီ (NORAD) နှင့် ဤစာအုပ်ကို သုံးသပ်လေ့လာ၍ တန်ဖိုးရှိသော တုံ့ပြန်မှုများ ပံ့ပိုးပေးခဲ့သည့် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ ကျားမတန်းတူညီမျှမှုနှင့် ရာသီဥတုမဟာမိတ်အဖွဲ့ (Global Gender and Climate Alliance - GGCA) တို့အား ကျေးဇူးအထူးတင်ရှိကြောင်း ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

ရည်ရွယ်ချက်

ဤစာအုပ်ငယ်၏ အဓိကရည်ရွယ်ချက်မှာ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် REDD+ အကြောင်းအရာ တို့ကို အခြေခံနားလည်ထားပြီးသော ဒေသခံသစ်တန်းဆရာများနှင့် ပံ့ပိုးကူညီနေသူ (Facilitators) များအား ယင်းအကြောင်းအရာ များနှင့်ပတ်သက်သည့် သင်တန်းများနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်ဖွံ့ဖြိုးရေး အစီအစဉ်များတွင် ကျားမတန်းတူညီမျှခြင်းဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားနိုင်ရန် အတွက် အသုံးဝင်သော သတင်းအချက်အလက်များကို ထောက်ပံ့ပေးရန်ဖြစ်ပါသည်။

ဤစာအုပ်ငယ်သည် RECOFTC အဖွဲ့မှ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နေသော “အာရှ ပစိဖိတ်ဒေသတွင်း REDD+ လုပ်ငန်းစဉ်အတွက် အခြေခံလူတန်းစားများအား စွမ်းဆောင်ရည် တည်ဆောက်ပေးခြင်း” ဟု အမည်ရသည့် ဒေသဆိုင်ရာစီမံကိန်း၏ ရလဒ်တစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ (REDD+ ဆိုသည်မှာ သစ်တောပြုန်းတီးခြင်းနှင့် တောအတန်းအစားကျဆင်းခြင်းမှ ကာဗွန်ထုတ်လွှတ်မှုများအား လျော့ချခြင်းအပြင် သစ်တောအတွင်းရှိ သိုလှောင်ကာဗွန်များအား ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ခြင်းနှင့် တိုးတက်စေခြင်း၊ ရေရှည်တည်တံ့စေသော သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှုကို တိုးတက်စေခြင်းတို့လည်း ပါဝင်ပါသည်။) RECOFTC အဖွဲ့သည် ဤစီမံကိန်းကို အင်ဒိုနီးရှား၊ လာအို၊ နီပေါ၊ ဗီယက်နမ်နိုင်ငံတို့တွင် ၂၀၀၉ ခုနှစ်ကတည်းက စတင် အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့ပြီး၊ ၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလမှစ၍ မြန်မာနိုင်ငံကို ပဉ္စမမြောက်စီမံကိန်းအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအဖြစ် ထပ်ဖြည့်ခဲ့ပါသည်။ REDD+ လုပ်ငန်းစဉ်သည် နိုင်ငံတကာက အဆိုပြုထားသော နည်းလမ်းတစ်ခု ဖြစ်သော်လည်း အခြေခံလူတန်းစား ဆက်စပ်ပတ်သက် သူများအနေဖြင့် REDD+ နှင့်ပတ်သက်သည့် သဘောတရားများ သို့မဟုတ် နည်းပညာအရ ရှုပ်ထွေးသောအသုံးအနှုန်းများကို အပြည့်အဝ ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်ခြင်းမရှိကြသေးပါ။ ဤစီမံကိန်း၏ အရေးကြီးသော ရည်ရွယ်ချက်မှာ အခြေခံလူတန်းစားဆက်စပ်ပတ်သက်သူများက လွယ်ကူစွာ နားလည်၍ ကျေနပ်လက်ခံနိုင်မည့် ရိုးရှင်းသော အသုံးအနှုန်းများကိုအသုံးပြု၍ REDD+ လုပ်ငန်းစဉ်၏ ရှုထောင့်အမျိုးမျိုးနှင့် ပတ်သက်သည့် မရှိမဖြစ်လိုအပ်သော သတင်းအချက် အလက်အမျိုးမျိုးကို ထောက်ပံ့ပေးရန် ဖြစ်ပါသည်။

ဤလက်စွဲစာအုပ်၏ အသေးစိတ်ပန်းတိုင်မှာ ဒေသတွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာအဆင့်များ၌ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် REDD+ ဆိုင်ရာ မူဝါဒများ၊ စီမံချက်များ၊ အစီအစဉ်များ၊ အလေ့အထများတွင် ကျားမတန်းတူညီမျှခြင်းကိုထည့်သွင်းလာမှုလက်ရှိအခြေအနေနှင့်ပတ်သက်သည့်ရှင်းလင်းသော သတင်းအချက်အလက်များကို အခြေခံလူတန်းစားများအား တိုက်ရိုက်ထောက်ပံ့ပေးရန် ဖြစ်ပါသည်။ အချက်အလက်များကို ကျယ်ပြန့်စွာဖြန့်ဝေခြင်းအားဖြင့် ဒေသခံပြည်သူများအား ပံ့ပိုးကူညီနေသူများ၊ နိုင်ငံအဆင့်နှင့်ဒေသအဆင့် မူဝါဒချမှတ်သူများ၊ သုတေသနပညာရှင်များ၊ တက္ကသိုလ်ဆရာများ၊ ကျောင်းဆရာများအကြား သတင်းအချက်အလက် ကွက်လပ်ဖြစ်နေမှုကို လျော့ချနိုင်ရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။ ဤစာအုပ်ငယ်ကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာအပြင် အင်ဒိုနီးရှားဘာသာ၊ လာအို၊ နီပေါ၊ ဗီယက်နမ်၊ မြန်မာဘာသာများဖြင့်လည်း ဖြန့်ဝေပါမည်။

ဤစာအုပ်ငယ်၏ စီစဉ်ဖွဲ့စည်းပုံ

ဤစာအုပ်ငယ်တွင် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု၊ REDD+ တို့နှင့်ပတ်သက်သည့် ကျားမတန်းတူညီမျှမှု ရှုထောင့်အမျိုးမျိုးကို ဖော်ပြထားသော မေးခွန်း (၁၀)ခုနှင့် အဖြေများ အစုံလိုက်ပါဝင်ပါသည်။ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် REDD+ ဆိုင်ရာ အသိန်းကြားမှုဖြစ်စဉ်များတွင် ကျားမတန်းတူညီမျှမှု အား ထည့်သွင်းလာခြင်းအပေါ် စီမံကိန်းဦးတည်နိုင်ငံများ၌ လက်ရှိဆွေးနွေးနေသည့်အချက်များ အား အခြေခံ၍ မေးခွန်းများကိုရွေးချယ်ထားပါသည်။ ဤစာအုပ်ငယ်သည် စီမံကိန်းကာလအတွင်း သင်တန်းများ၌ သင်တန်းသားများက မကြာခဏမေးမြန်းကြသည့် မေးခွန်းများကို ဖော်ပြခြင်း အားဖြင့် အခြေခံလူတန်းစားများအတွက် စွမ်းဆောင်ရည် လိုအပ်မှုကို ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းပေးရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။ ရွေးချယ်ထားသောမေးခွန်းများကို အောက်ပါအတိုင်း အပိုင်း(၄)ပိုင်းခွဲ၍ စီစဉ် ထားပါသည်-

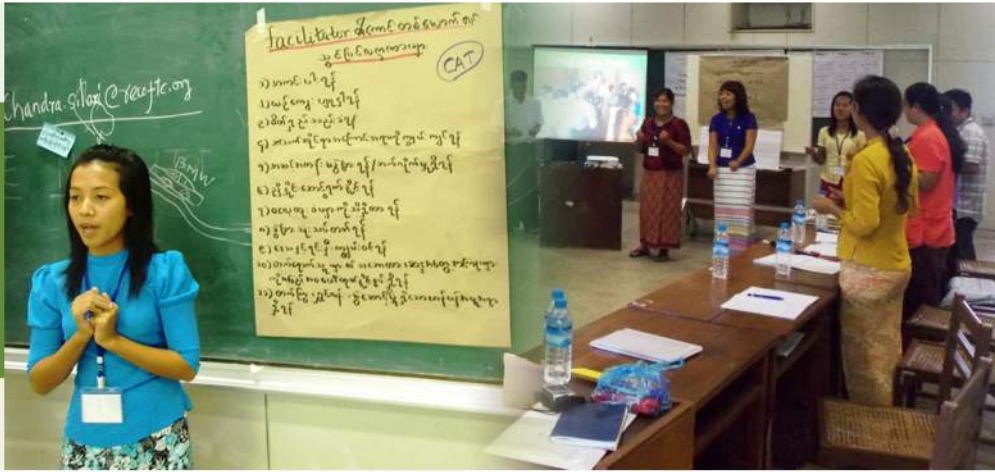
အပိုင်း (၁) - အခြေခံများ ထိုအပိုင်းတွင် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် REDD+ နှင့်ပတ်သက်၍ ကျားမတန်းတူညီမျှမှုအား အဓိကကဏ္ဍအဖြစ်ထည့်သွင်းခြင်း၊ ကျားမသာတူညီမျှမှု၊ ကျားမတူညီ စွာပါဝင်ခြင်း စသည်တို့ကို အဓိပ္ပာယ်ဖော်ပြခြင်းအားဖြင့် အခြေခံလူတန်းစား ဆက်စပ်ပတ်သက်သူ များအတွက် ကျားမတန်းတူညီမျှဆိုင်ရာ အခြေခံနားလည်မှုကို တည်ဆောက်ပေးပါသည်။

အပိုင်း (၂) - ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် REDD+ ထိုအပိုင်းတွင် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် REDD+ ဆိုင်ရာ စွမ်းဆောင်ရည်တိုးတက်စေခြင်း၌ ကျားမတန်းတူညီမျှမှုအား အဓိကကဏ္ဍအဖြစ်ထည့် သွင်းခြင်း၏အခြေခံအကြောင်းရင်းနှင့် ထိုစွမ်းဆောင်ရည် ရရှိရန်အတွက် ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည့် အဓိက လိုအပ်ချက်များကို ရှင်းပြထားပါသည်။

အပိုင်း (၃) - စီမံချက်များနှင့်မူဝါဒများ ထိုအပိုင်းတွင် ကျားမပါဝင်မှုမျှတခြင်းကို တိုးတက်စေရန် ရည်ရွယ်သည့် နိုင်ငံတကာအဆင့် လက်ရှိမူဝါဒများနှင့် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ အစည်းအရုံးလုပ်ငန်းများ၏ ယေဘုယျအခြေအနေကို ထောက်ပံ့ပေးထားပါသည်။ စီမံကိန်းဦးတည်နိုင်ငံများရှိ REDD+ နှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာ လက်ရှိအခြေအနေများနှင့်ပတ်သက်သည့် အသေးစိတ်ကိုးကား ချက်များကိုလည်း တင်ပြပေးထားပါသည်။

အပိုင်း (၄) - စွမ်းဆောင်ရည်တိုးတက်စေခြင်း ထိုအပိုင်းတွင် ဒေသခံ Facilitators များကိုယ်တိုင် အခြေခံလူတန်းစားများအား ကျားမတန်းတူညီမျှမှုဆိုင်ရာ သီးခြားသင်တန်းများပေးနိုင်ရန် လမ်း ညွှန်ချက်များကို ထောက်ပံ့ပေးထားပါသည်။ ထို့အပြင် စီမံကိန်းအနေအထားအတွင်း၌ ကျားမ တန်းတူညီမျှမှုအား အစဉ်တစိုက် ထည့်သွင်းရန်အတွက် အခြေခံလူတန်းစားစီမံကိန်းမှ ချဉ်းကပ် ထားသော ယေဘုယျအခြေအနေအကျဉ်းချုပ်ကိုလည်း ဝေမျှထားပါသည်။

အဓိကမေးခွန်း (၁၀)ခု

အပိုင်း (၁) အခြေခံများ

မေးခွန်း (၁) ကျားမတန်းတူညီမျှမှုရှိခြင်းနှင့် ထိုတန်းတူညီမျှမှုကို အဓိကကဏ္ဍအဖြစ် ထည့်သွင်းခြင်းဆိုသည်မှာ ဘာကို ဆိုလိုပါသလဲ။

မေးခွန်း (၂) အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးများသည် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကြောင့်မည်သို့ ကွဲပြားခြားနားစွာ ထိခိုက်ခံစားကြရပါသလဲ။

မေးခွန်း (၃) အဘယ်ကြောင့် အမျိုးသမီးများသည် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု၏ သက်ရောက်မှုများကြောင့် ပိုမိုထိခိုက်လွယ်ကြပါသလဲ။

အပိုင်း (၂) ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု နှင့် REDD+

မေးခွန်း (၄) ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် REDD+ တို့တွင် ကျားမတန်းတူညီမျှမှုကို အဘယ်ကြောင့် ထည့်သွင်းရန် လိုအပ်ပါသလဲ။

မေးခွန်း (၅) ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် REDD+ တွင် အခြေခံလူတန်းစားအဆင့် အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးများ၏ အခန်းကဏ္ဍကို ခိုင်မာစေရန်အတွက် ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည့် ကျားမတန်းတူညီမျှမှုဆိုင်ရာ အဓိကအကြောင်းအရာများသည် ဘာဖြစ်ကြပါသလဲ။

အပိုင်း (၃) စီမံချက်များနှင့် မူဝါဒများအပိုင်း

မေးခွန်း (၆) လူ့အခွင့်အရေးနှင့် ကျားမညီမျှမှုကို တိုးတက်စေရန်အတွက် နိုင်ငံတကာ အဆင့်တွင် မည်သည့် မူဝါဒများ၊ မူဘောင်များ ရှိပါသလဲ။

မေးခွန်း (၇) ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် REDD+ လမ်းကြောင်းတွင်ကျားမတန်းတူညီမျှမှုကို အဓိကကဏ္ဍအဖြစ်ထည့်သွင်းနိုင်ရန်အတွက် နိုင်ငံတကာအဆင့်တွင် မည်သည့်အစပျိုး လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်နေပါသလဲ။

မေးခွန်း (၈) အခြေခံလူတန်းစားစီမံကိန်းဝင်နိုင်ငံများတွင် ရာသီဥတု ပြောင်းလဲခြင်း၊ REDD+ နှင့် ကျားမ တန်းတူညီမျှမှုတို့ အတွက် မည်သည့် နိုင်ငံအဆင့် စီမံချက်နှင့် မူဝါဒများ ရှိပါသလဲ။

အပိုင်း (၄) စွမ်းဆောင်ရည်တိုးတက်စေခြင်း

မေးခွန်း (၉) အခြေခံလူတန်းစားများအား REDD+ အသိနိုးကြားစေရေး လှုပ်ရှားမှုများကို ပံ့ပိုး ကူညီပေးရာတွင် ဦးတည်ရမည့် ကျားမတန်းတူညီမျှမှုဆိုင်ရာ အဓိကအချက်များမှာ ဘာဖြစ်ပါသလဲ။

မေးခွန်း (၁၀) အခြေခံလူတန်းစား စီမံကိန်းသည် REDD+ ဆိုင်ရာ စွမ်းဆောင်ရည် တိုးမြှင့်ရာတွင် ကျားမတန်းတူညီမျှမှုကို အဓိကကဏ္ဍအဖြစ် ထည့်သွင်းခြင်းအား မည်သို့ဖော်ထုတ်ထားပါသနည်း။

အပိုင်း (၁) အခြေခံများ

မေးခွန်း(၁)

ကျားမတန်းတူညီမျှမှုရှိခြင်းနှင့် ထိုတန်းတူညီမျှမှုကို အဓိကကဏ္ဍအဖြစ် ထည့်သွင်းခြင်း ဆိုသည်မှာ ဘာကိုဆိုလိုပါသလဲ။

ကျားမတန်းတူညီမျှမှုရှိခြင်းဆိုသည်မှာ အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးများအကြားတွင် လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအရခွဲခြား သတ်မှတ်တည်ဆောက်ထားသည့် စရိုက်လက္ခဏာများ၊ တာဝန်ယူမှုများနှင့် အပြုအမူများ၏ အစုအဝေးဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုနိုင်ပါသည်။ ကျားမတန်းတူညီမျှမှုရှိခြင်းသည် လိင်ခွဲခြားမှုနှင့် မတူညီပါ။ လိင်ခွဲခြားမှုမှာ ဇီဝကမ္မဖြစ်စဉ်အရ သတ်မှတ်ခြင်းဖြစ်ပြီး၊ လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး၏ လိင်အနေအထားကို ဖော်ပြခြင်းမျှသာဖြစ်ပါသည်။ ကျားမတန်းတူညီမျှမှုအတွက် အပြုအမူများနှင့် စိတ်နေစိတ်ထားများကိုသင်ယူကြရပါသည်။ သို့မဟုတ် အလိုအလျောက် ပိုင်ဆိုင်ကြပါသည်။ ၎င်းတို့ကို ပုံသေ သတ်မှတ်ထားခြင်း မရှိပါ။ သို့မဟုတ် အားလုံးသဘောတူ သတ်မှတ်ထားခြင်းလည်းမရှိပါ။

“အဓိကကဏ္ဍအဖြစ် ထည့်သွင်းခြင်း”ဆိုသည်မှာ အရေးစိုက်မခံရသော သို့မဟုတ် ဖယ်ထုတ်ခံထားရသော လူပုဂ္ဂိုလ် သို့မဟုတ် အရာကို အဓိကကျသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်းဖြစ်စဉ်အထိ ခေါ်ဆောင်လာခြင်းကို ဆိုလိုပါသည်။

“ကျားမတန်းတူညီမျှမှုကို အဓိကကဏ္ဍအဖြစ်ထည့်သွင်းခြင်း”ကို စီမံချက်များ၊ မူဝါဒများနှင့် အစီအစဉ်များအား ဒီဇိုင်းဆွဲခြင်း၊ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း၊ စစ်ဆေးကြီးကြပ်ခြင်းနှင့် အကဲဖြတ်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် အမျိုးသားများနှင့်အမျိုးသမီးများ တူညီစွာပါဝင်၍ ညီမျှစွာ အကျိုးရှိနိုင်ရန်အတွက် နှစ်ဦးစလုံး၏ အမြင်များနှင့်အခန်းကဏ္ဍများကို ပေါင်းစပ်ထားသော ဖြစ်စဉ်တစ်ခုအဖြစ် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုနိုင်ပါသည်။

သို့ဖြစ်၍ ကျားမတန်းတူညီမျှမှုကို အဓိကကဏ္ဍအဖြစ်ထည့်သွင်းခြင်းသည် အမျိုးသမီးများ၏ပါဝင်မှု တိုးတက်ခြင်းကိုသာ ဆိုလိုခြင်းမဟုတ်ပါ။ ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်းဖြစ်စဉ်တွင် အမျိုးသားနှင့်အမျိုးသမီးနှစ်ဦးလုံး၏ အတွေ့အကြုံများ၊ အသိပညာများနှင့်အကျိုးစီးပွားများကို အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် စုစည်းပေါင်းစပ်ခြင်းကို ဆိုလိုပါသည်။ ဖွံ့ဖြိုးရေးအကြောင်းအရာတွင်မူ ၎င်းကို အမျိုးသားနှင့်အမျိုးသမီးနှစ်ဦးလုံးသည် ဖွံ့ဖြိုးရေးဖြစ်စဉ်တွင် လွှမ်းမိုးရန်၊ ပါဝင်ရန်နှင့် ၎င်းမှ အကျိုးဖြစ်ထွန်းရန်အတွက် ဖွံ့ဖြိုးရေးပန်းတိုင်များ၊ မဟာဗျူဟာများ၊ လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရာတွင် ကျားမရှုထောင့်များကို သတ်မှတ်အသုံးချခြင်းဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုနိုင်ပါသည်။ (Box -၁ ကို ကြည့်ပါ။)

ကျားမတန်းတူညီမျှမှုကို အဓိကကဏ္ဍအဖြစ်ထည့်သွင်းခြင်း၏ အဆုံးစွန်သော ရည်ရွယ်ချက်မှာ တရားမျှတသော လူမှုအသိုက်အဝန်းတစ်ခုအတွက် အကျိုးအမြတ်ခွဲဝေခြင်းနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်း၌ ကျားမခွဲခြားဆက်ဆံမှုမရှိဘဲ လူမှုရေးနှင့်အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ တည်ဆောက်ပုံများအား ဆင့်ကဲတိုးတက်နေစေရေးပင်ဖြစ်ပါသည်။

ဖွံ့ဖြိုးရေးကဏ္ဍတွင် မကြာခဏအသုံးပြုနေကြသော အခြားအသုံးအနှုန်းမှာ “ကျားမ သာတူညီမျှ ရှိခြင်းနှင့် ကျားမညီမျှစွာပါဝင်ခြင်း (Gender Equity and Gender Equality)” ဖြစ်ပါသည်။ သာတူညီမျှရှိခြင်း (Equity)သည် အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးများအတွက် တရားမျှတသောဖြစ်စဉ်တစ်ခု ဖြစ်၍ ကျားမညီမျှစွာပါဝင်ခြင်းကို ရရှိစေသော ကိရိယာတစ်ခုအနေဖြင့် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုနိုင်ပါသည်။ တနည်းအားဖြင့် သာတူညီမျှရှိခြင်းသည် နည်းလမ်းတစ်ခုဖြစ်၍ ညီမျှစွာပါဝင်ခြင်းသည် သာတူညီမျှရှိခြင်းဖြစ်စဉ်၏ ရလဒ်တစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ကျားမညီမျှစွာပါဝင်ခြင်းဆိုသည်မှာ လူမှုအသိုက်အဝန်းတစ်ခုတွင် အမျိုးသားနှင့်အမျိုးသမီး နှစ်ဦးလုံး၌ တူညီသော အခွင့်အရေးများ နှင့် တာဝန်များရှိခြင်းကို ဆိုလိုပါသည်။ ယင်းတို့တွင် (အရင်းအမြစ်များ၊ အခွင့်အလမ်းများစသည့်) နည်းလမ်းများအား တူညီစွာ အသုံးပြုခွင့်လည်း ပါဝင်ပါသည်။ ကျားမညီမျှစွာပါဝင်ခြင်းမရှိပါက ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်းနှင့် စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးဆိုင်ရာ သယံဇာတများအား အသုံးပြုခြင်းတို့တွင် အမျိုးသမီးများသည်သာ ဖယ်ထုတ်ခံရပြီး၊ ဆိုးကျိုးခံစားရပါမည်။

Box - ၁ - ကျားမတန်းတူညီမျှမှုအားအဓိကကဏ္ဍအဖြစ်ထည့်သွင်းခြင်း၏ အဓိပ္ပါယ်နှင့်အခြေခံစည်းမျဉ်းများ ၁၉၉၇ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လတွင် ကုလသမဂ္ဂစီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးကောင်စီ (ECOSOC) သည် ကျားမတန်းတူညီမျှမှုအား အဓိကကဏ္ဍအဖြစ်ထည့်သွင်းခြင်းသဘောတရားကို အောက်ပါအတိုင်း အဓိပ္ပါယ် ဖွင့်ဆိုခဲ့ပါသည်-

“ကျားမတန်းတူညီမျှမှုအား အဓိကကဏ္ဍအဖြစ်ထည့်သွင်းခြင်းဆိုသည်မှာ မည်သည့်နယ်ပယ်ရှိ မည်သည့်အဆင့်၌မဆို၊ ဥပဒေပြုမှုများ၊ မူဝါဒများ၊ သို့မဟုတ် အစီအစဉ်များအပါအဝင် စီစဉ်ထားသော လုပ်ငန်းတစ်ခုတွင် အမျိုးသားနှင့်အမျိုးသမီးများ၏ ပါဝင်ပတ်သက်မှုများကို ဆန်းစစ်သည့်ဖြစ်စဉ်တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းသည် အမျိုးသားနှင့်အမျိုးသမီးများ တူညီစွာ အကျိုးရှိစေရန်နှင့် မညီမျှမှုများ ဆက်လက်မဖြစ်စေရန်အတွက် အမျိုးသားနှင့်အမျိုးသမီးများ၏ ပတ်သက်မှုနှင့် အတွေ့အကြုံတို့ကို နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနယ်ပယ်အားလုံးရှိ မူဝါဒများနှင့် အစီအစဉ်များအား ဒီဇိုင်းဆွဲခြင်း၊ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း၊ စစ်ဆေးကြီးကြပ်ခြင်းနှင့် အကဲဖြတ်ခြင်း လုပ်ငန်းများ၏ အဓိကအစိတ်အပိုင်းဖြစ်လာစေသည့် မဟာဗျူဟာ တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။”

အခြေခံစည်းမျဉ်းများ - ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများတွင် ကျားမတန်းတူညီမျှမှုအား အဓိကကဏ္ဍအဖြစ် ထည့်သွင်းရာတွင် အောက်ပါ အခြေခံစည်းမျဉ်းအချို့ကို လိုက်နာရန်လိုအပ်ပါသည်-

- တိုးတက်မှုအားစစ်ဆေးကြီးကြပ်ခြင်းအတွက် လုံလောက်သော တာဝန်ခံမှုနည်းလမ်းများကို တည်ဆောက်ထားရန် လိုအပ်ပါသည်။
- လုပ်ငန်းနယ်ပယ်အားလုံးတွင် ကျားမခွဲခြားမှုနှင့် မညီမျှမှုကဲ့သို့သော ပြဿနာများအား အစကတည်းက သတ်မှတ်ဖော်ထုတ်ထားရပါမည်။
- ပြဿနာများသည် ကျားမညီမျှစွာပါဝင်မှုစေထောင့်မှ လွတ်ကင်းသည်ဟူသော ယူဆချက်များကို မည်သည့် အခါမျှ မပြုလုပ်သင့်ပါ။
- ကျားမတန်းတူညီမျှမှုကို အမြဲတမ်း ခွဲခြမ်းလေ့လာမှုပြုလုပ်နေရပါမည်။
- အဓိကကဏ္ဍအဖြစ်ထည့်သွင်းခြင်းအတွက် ရှင်းလင်းသော နိုင်ငံရေးစိတ်ဆန္ဒနှင့် လိုအပ်ပါက အပိုဆောင်း ရန်ပုံငွေနှင့် လူသားရင်းမြစ်များအပါအဝင် လုံလောက်သောအရင်းအမြစ်များ ခွဲဝေချထားပေးခြင်း သည် သဘောတရားကို လက်တွေ့အဖြစ်ပြောင်းလဲရာတွင် အရေးကြီးပါသည်။
- ကျားမတန်းတူညီမျှမှုအား အဓိကကဏ္ဍအဖြစ်ထည့်သွင်းရာတွင် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်သည့် အဆင့်တိုင်း၌ အမျိုးသမီးများအတွက် ပိုမိုကျယ်ပြန့်၍ တန်းတူညီမျှသည့် ပူးပေါင်းပါဝင်မှုရရှိစေမည့် အားထုတ်မှုများ လိုအပ်ပါသည်။
- အဓိကကဏ္ဍအဖြစ်ထည့်သွင်းခြင်းသည် အမျိုးသမီးများအတွက် သီးသန့်ဦးတည်ရှည်ရှယ်ထားသော မူဝါဒများ၊ အစီအစဉ်များ၊ ဥပဒေပြုမှုများ၊ ကျားမတန်းတူညီမျှမှုဆိုင်ရာ သီးခြားယူနစ်များ၊ ဦးတည်အဖွဲ့အစည်းများအား အစားထိုးမည်မဟုတ်ပါ။

ကိုးကား - United Nations Economic and Social Council 1997, Annual Report. USA:United Nations

ဖေးခွန်း(၂)

အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးများသည် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကြောင့် မည်သို့ ကွဲပြားခြားနားစွာ ထိခိုက်ခံစားကြရပါသလဲ။

ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုသည် ဇာတ်အနိမ့်အမြင့်၊ တိုင်းရင်းသား၊ လူမျိုး၊ အတန်းအစား၊ သို့မဟုတ် လိင် စသည်ဖြင့် ခွဲခြားမှုမရှိပဲ လူတိုင်းကို အကျိုးသက်ရောက်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ယင်း၏ သက်ရောက်မှုများသည် ကွဲပြားစွာ ပြန့်နှံ့နိုင်ပါသည်။ တစ်ကမ္ဘာလုံး၏ အဆင်းရဲဆုံး လူဦးရေ ၁.၃ ဘီလီယံ¹အနက် ၇၀% ပါဝင်နေသော အမျိုးသမီးများသည် အသက်ရှင်ရပ်တည်မှုနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းမှုအတွက် သဘာဝသယံဇာတများ အပေါ် မှီခိုနေရမှု မြင့်မားပါသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် အမျိုးသမီးများသည် ရာသီဥတု အပြောင်းအလဲများနှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော သဘာဝဘေး အန္တရာယ်များကြောင့် ထိခိုက်ခံရမှုအလားအလာ ပိုမိုများပြားပါသည်။

ကျေးလက်နေ အမျိုးသမီးများနှင့် အမျိုးသားများတွင် သယံဇာတအသုံးပြုခွင့်များကို ကန့်သတ်ထားသော သီးခြားအခန်းကဏ္ဍများ၊ အခွင့်အရေးများနှင့် တာဝန်များရှိကြပါသည်။ ထိုအခွင့်အရေးများနှင့်တာဝန်များအရ ထိခိုက်လွယ်သူများ၊ ဆုံးဖြတ်ချက်ချနိုင်သည့် အင်အားကြီးသူများစသည်ဖြင့် ကွဲပြားသွားပါသည်။ အထူးသဖြင့် ကျေးလက်နေအမျိုးသမီးများအတွက် ထိခိုက်လွယ်ခြင်းသည် လူမှုအဖွဲ့အစည်းအတွင်း ခွဲခြားဆက်ဆံခံရသည့် အလေ့အထများနှင့် ဘက်လိုက်ခြင်းတို့ကြောင့် ပိုမိုရှုပ်ထွေးလာစေပါသည်။

သစ်တောသယံဇာတများနှင့်ပတ်သက်၍ အမျိုးသမီးများ၏ အသိပညာ၊ ကျွမ်းကျင်မှုနှင့် အသုံးပြုမှုများသည် ၎င်းတို့၏ အတွေ့အကြုံများကို ပုံဖော်ပေးနေပါသည်။ (Box ၁ ကို ကြည့်ပါ။) အမျိုးသမီးများသည် သစ်မျိုးပါဝင်ဖွဲ့စည်းမှု၊ စီမံခန့်ခွဲမှု၊ အသုံးဝင်မှု၊ ထိန်းသိမ်း ကာကွယ်မှုများ အပါအဝင် သစ်တော၊ သစ်ပင်များဆိုင်ရာ အဆင့်မြင့် အသိပညာများကိုပင် မကြာခင် ပိုင်ဆိုင်ကြပါသည်။ အမျိုးသားများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက အမျိုးသမီးများ၏အသိသည် အိမ်ထောင်စုအဆင့် အစားအသောက်နှင့် ကျန်းမာရေး ကိစ္စရပ်များနှင့် တိုက်ရိုက်ချိတ်ဆက်နေပြီး၊ အထူးသဖြင့် အစားအသောက် အကျပ်အတည်းဖြစ်သည့်အချိန်များတွင် အရေးပါကြောင်းတွေ့ရပါသည်။ ထို့အတူပင် အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးတို့၏ သစ်တော သယံဇာတများ နှင့် ပတ်သက်သည့် အသိပညာ နှင့် အသုံးပြုမှုအမြင် ကွာခြားချက်များက လူမှုအသိုက်အဝန်းအတွင်း ၎င်းတို့၏ လူမှုစီးပွားဆိုင်ရာ အဆင့်အတန်းကို ဆုံးဖြတ်ပေးပြီး၊ အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးများအကြား အင်အားအရွေ့ကို ပုံဖော်ပေးပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ ကျိုးကြောင်းဆက်စပ်မှုအရ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် ပတ်သက်၍ အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးများအကြားတွင် ရရှိနိုင်သော အခွင့်အလမ်းများသာခြားနားခြင်း မဟုတ်ဘဲ ရာသီဥတုပြောင်းလဲခြင်း၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုများသည်လည်း ကျားမတန်းတူညီမျှမှုအရွေ့ အပေါ်တွင် မူတည်၍ ပြောင်းလဲကြောင်း ပြောနိုင်ပါသည်။

1 United Nations Development Programme. (1995). Human development report 1995. New York: OUP

03/12/2013 10:03

Box - ၂ - အာရှပစိဖိတ်ဒေသအတွင်း၊ အမျိုးသားများနှင့် အမျိုးသမီးများက ဦးစားပေးကြသည့် သစ်ပင်မျိုး စိတ် အမျိုးမျိုး

ယေဘုယျအားဖြင့် အာရှပစိဖိတ်ဒေသတွင်းရှိ အမျိုးသမီးများသည် အိမ်ထောင်စုအတွက် လောင်စာ၊ တိရစ္ဆာန်အစာနှင့် အစားအစာဖူလုံမှုတို့အပါအဝင် အခန်းကဏ္ဍအမျိုးမျိုးကို ဖြည့်စွမ်းပေးနိုင်သော သစ်ပင်မျိုးကို ကြိုက်နှစ်သက်ကြပါသည်။ အမျိုးသမီးများသည် သစ်ထွက်သော သစ်ပင်များထက် သစ်ကိုင်းများစွာရှိပြီး လေကာတန်းများအဖြစ် အသုံးပြုနိုင်သော ချုံဆန်သည့် သစ်ပင်များကို တန်ဖိုးထားကြပါသည်။ အမျိုးသမီးများသည် သစ်ရောင်းချခြင်းနှင့် သစ်ကုန်ချောထုတ်ခြင်းတွင် ပါဝင်မှုနည်းပါးသောကြောင့် သူတို့ကိုယ်တိုင် ကုန်ချောထုတ်လုပ်၍ ဈေးကွက်သို့တင်ပို့နိုင်သည့် တမာပင်နှင့် မန်ကျည်းပင်ကဲ့သို့သော ဆေးဖက်ဝင်အပင်များနှင့် အခြား သစ်မဟုတ်သော သစ်တောထွက်ပစ္စည်း (သစ်သီးများ၊ အခွံမာသီးများ၊ သစ်စေ့၊ ဖယောင်း၊ ပျားရည်) ထွက်ရှိသည့် အပင်များကိုရွေးချယ် ကြပါသည်။ သို့ရာတွင် ဒေသအတွင်းရှိ အမျိုးသားများမှာမူ အနီးအနားရှိ ဈေးကွက်တွင် သစ်အဖြစ် ရောင်းချရန်အခွင့်အလမ်း ရှိနိုင်သည့် အင်ကြင်း၊ ယူကာလစ်၊ ထင်းရှူး၊ ကျွန်း၊ အော်ရီရာ၊ ယမနေကဲ့သို့သော တန်ဖိုးမြင့်မားသည့် သစ်မျိုးများကို ကြိုက်နှစ်သက်ကြပါသည်။

ကိုးကား - REDD – Net Bulletin, Asia-Pacific, Issue 04-May 2011

မေးခွန်း(၃)

အဘယ်ကြောင့် အမျိုးသမီးများသည် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု၏ သက်ရောက်မှုများကြောင့် ပိုမိုထိခိုက်လွယ်ကြပါသလဲ။

လေ့လာမှုများအရ အမျိုးသမီးများသည် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များကြောင့် အမျိုးသားများထက် ပိုမိုပြင်းထန်စွာထိခိုက်ခံရနိုင်ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ မေးခွန်း(၂)၏အဖြေတွင်ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း ခွဲခြားဆက်ဆံတတ်သော လူမှုယဉ်ကျေးမှုအလေ့အထများ၊ အမျိုးသမီးများအတွင်း ဆင်းရဲမှုပိုမိုနက်ရှိုင်းခြင်းနှင့် အခြေခံရပိုင်ခွင့်များအား လက်လှမ်းမမီခြင်းတို့သည်လည်း အမျိုးသမီးများ ပိုမိုထိခိုက်လွယ်ခြင်းကို ပြင်းထန်စေသော အချက်များ ဖြစ်ကြပါသည်။ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများသာမက ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံများတွင်ပါ ဤနစ်နားမှုများ အတွင်းဖြစ်ပေါ်ခဲ့သော သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များတွင် အခြေခံအားဖြင့် ဆင်းရဲသူများသည် အများဆုံးထိခိုက်ခံစားရသူများဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ (Box - ၃ကို ကြည့်ပါ။) ထေ့ဒေသပြောဆိုပါက တစ်ကမ္ဘာလုံးဆင်းရဲသူများ၏ ၇၀% သည် အမျိုးသမီးများ ဖြစ်ပါသည်။

Box - ၃ - အမျိုးသမီးများအပေါ် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ထိခိုက်မှု - ၂၀၀၄ ခုနှစ်၊ ဆူနာမီကိစ္စရပ်

၂၀၀၄ ခုနှစ်တွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် အာရှဒေသဆူနာမီ၏ ထိခိုက်မှုများနှင့်ပတ်သက်၍ Oxfam အဖွဲ့၏ ၂၀၀၅ ခုနှစ်၊ မတ်လကထုတ်ဝေသော အစီရင်ခံစာသည် ကျားမ မညီမျှမှုနှင့်ပတ်သက်သည့် သတိပေးချက်များကို မြင့်တက်စေခဲ့ပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် သေဆုံးသူနှင့် ပြန်မကောင်းနိုင်သူအများစုမှာ အမျိုးသမီးများ ဖြစ်သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံ၊ အာချေးပြည်နယ်တွင် သေဆုံးသူများအနက် ၇၅% မှာ အမျိုးသမီးများဖြစ်သဖြင့် အသက်ရှင်ကျန်ရစ်သူ အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးအချိုးမှာ ၃:၁ ဖြစ်နေပါသည်။ မိခင်အများအပြားသေဆုံးခဲ့သည့်အတွက် ကလေးငယ်များစွာ သေဆုံးခဲ့ခြင်း၊ မိန်းကလေးငယ်များ စောစီးစွာ လက်ထပ်ခြင်း၊ မိန်းကလေးငယ်များ၏ ပညာရေးကို လစ်လျူရှုခြင်း၊ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ စော်ကားခံရခြင်း၊ အမျိုးသမီးများအား လူကုန်ကူးခြင်းနှင့် ပြည့်တန်ဆာအဖြစ် စေခိုင်းခြင်း စသည့် အဓိကအကျိုးဆက်များစွာဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပါသည်။

အမျိုးသမီးများအားအရေးစိုက်မခံရသည့် အနေအထားနှင့် ဒေသတွင်းသဘာဝသယံဇာတများအား မှီခိုနေရခြင်းတို့ကြောင့် အမျိုးသမီးများ၏ အိမ်တွင်းဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးများ ပိုတိုးလာရပါသည်။ အမှန်အားဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများရှိ ဆင်းရဲစွာနေထိုင်ကြသော အမျိုးသမီးများသည် ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှု၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုများ ကျရောက်လာသောအခါ မတူညီသော ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးများကို ထမ်းဆောင်ကြရပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် အမျိုးသမီးများသည် အပိုအိမ်ထောင်မှုလုပ်ငန်းများကို ပိုမိုဆောင်ရွက်ရပြီး၊ ရေခပ်ရန်အတွက် သို့မဟုတ် ပတ်ဝန်းကျင် သစ်တောများမှ လောင်စာ၊ တိရစ္ဆာန်အစာ၊ အခြားစားစရာနှင့်ဆေးဖက်ဝင် အပင်များရရှိရန်အတွက် ပိုဝေးသောနေရာသို့ လမ်းလျှောက်ရပါသည်။ ပိုတိုးလာသော အိမ်တွင်း ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးများကြောင့် အမျိုးသမီးများသည် လုံလောက်သော နားချိန်မရနိုင်တော့ဘဲ အပြန်အလှန်

အားဖြင့် ၎င်းတို့၏ ကျန်းမာရေးအပေါ် ဆိုးကျိုးများသက်ရောက်လာပါသည်။ အချို့သော ဧရိယာများတွင် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကြောင့် သယံဇာတများရှားပါးလာပြီး၊ အလုပ်အကိုင် နှင့် ဈေးကွက်များ ခက်ခဲလာသည့်အတွက် အမျိုးသားများက အလုပ်အကိုင်သစ်များ ရှာဖွေရန် ရွှေ့ပြောင်းထွက်ခွာရပါသည်။ ဤသို့သော ကိစ္စရပ်များတွင် ကျန်ရစ်ခဲ့သော အမျိုးသမီးများအတွက် စိုက်ပျိုးရေးနှင့် အိမ်ထောင်စုတာဝန်များကိုပါ ထမ်းဆောင်ရန် အပို တာဝန်ရှိလာစေပါသည်။ (Box - ၄ ကို ကြည့်ပါ။)

ထို့အပြင် အမျိုးသမီးများက သဘာဝသယံဇာတများ၊ အသိပညာအသစ်များ၊ နည်းပညာများ နှင့် ချေးငွေများအား မရယူနိုင်ခြင်းနှင့် မထိန်းချုပ်ခြင်းတို့ကလည်း ရာသီအလိုက်မိုးလေဝသ အပြောင်းအလဲများနှင့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များအား ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းနိုင်မည့် အရင်း အမြစ်အနည်းငယ်သာ ရရှိစေပါသည်။ အကျိုးဆက်အားဖြင့် ရိုးရာလေ့ဆိုင်ရာ အခန်းကဏ္ဍ များသာ ပိုမိုအားကောင်းလာပြီး၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုကို မျိုးစုံချဲ့ထွင်နိုင်မည့် အမျိုး သမီးများ၏ စွမ်းရည် (ထို့အပြင် ဝင်ငွေဖန်တီးနိုင်သော အလုပ်အကိုင်ရရှိစေနိုင်မည့် ၎င်းတို့ ၏ စွမ်းဆောင်ရည်သည်လည်း)သည် တဖြည်းဖြည်း မှေးမှိန်လာပါသည်။

အမျိုးသမီးများသည် မြေအသုံးပြုခွင့်ရရှိရန်ပိုမိုခက်ခဲလာကြောင်းနှင့် ဈေးကွက်သို့ ဝင်ရောက် နိုင်မှု နည်းပါးလာကြောင်းတွေ့ရှိရပါသည်။ အဓိကအကြောင်းရင်းမှာ အမျိုးသမီးများ အကြား တွင် အမျိုးသားများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက ကျွမ်းကျင်မှု၊ အရင်းအမြစ်နှင့် ရရှိအောင် ဆောင်ရွက် နိုင်မှုတို့တွင် အကန့်အသတ်ရှိကြောင်း ယူဆထားချက်နှင့်အတူ အမျိုးသမီးများ၏ ပိုင်ဆိုင်မှု နှင့် မြေပိုင်ဆိုင်ခွင့်များအပေါ် ခွဲခြားဆက်ဆံသော စနစ်နှင့်လူမှုဆိုင်ရာ စံနှုန်းများကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ဒေသခံအမျိုးသမီးများသည် အာမခံချက်ရှိသော သစ်တောမြေအသုံးချခွင့် မရှိဘဲ ၎င်းတို့၏ သယံဇာတထုတ်ယူမှုအခွင့်အရေးများကို ကျင့်သုံးရန် အခက်အခဲများစွာ ရှိပါလိမ့်မည်။

Box - ၄ - ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အဆင့်အတန်းနိမ့်ကျခြင်း - နီပေါနိုင်ငံတွင် အမျိုးသမီးများအတွက် ဝန်ထုပ် ဝန်ပိုး ဖြစ်စေသည့် အကြောင်းရင်းတစ်ရပ်

နီပေါနိုင်ငံ၊ ဟိမဝန္တာဒေသတွင် ၁၉၉၃-၁၉၉၄ ခုနှစ်၌ ACTIONAID အဖွဲ့ကိုယ်စားဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် လေ့လာမှု တစ်ခုအရ၊ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အဆင့်အတန်းနိမ့်ကျခြင်းသည် အိမ်ထောင်စုများအတွင်း အားစိုက်မှုများကို ရုပ်ထွေးစေ၍ ရှားပါးသောသယံဇာတများအပေါ်တွင် ဖိအားများဖြစ်ပေါ်စေကြောင်း ရှင်းလင်းစွာတွေ့ရှိရပါသည်။ ဆိုလိုသည်မှာအထူးသဖြင့်မိန်းကလေးများအပါအဝင်ကလေးများအပေါ်တွင် ဖိအားများ သက်ရောက်လာပြီး၊ ငယ်ရွယ်သည့်အချိန်တွင် အလုပ်ပိုလုပ်ရခြင်းများ ပိုမိုများပြားလာပါသည်။ လေ့လာမှုအရ မိန်းကလေးငယ်များ သည် အပြင်းထန်ဆုံးအလုပ်လုပ်ကြရပြီး၊ အခွင့်အရေးအနည်းဆုံးနှင့် ပညာသင်ခွင့် အနည်းဆုံးသာ ရရှိကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ မိန်းကလေးအရေအတွက်များများကို ကျောင်းများသို့ ပို့ရန်သာ ဦးစားပေးဆောင်ရွက်သော အစီအစဉ်များမှာလည်း မအောင်မြင်ခဲ့ကြပါ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် နောက်ပိုင်းမှ မိသားစုများ၏ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုဆိုင်ရာ အခြေအနေများမှာ ယိုပွင်းပျက်စီးနေသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

အပိုင်း (၂) ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် REDD+

မေးခွန်း(၄)

ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် REDD+ တို့တွင် ကျားမတန်းတူညီမျှမှုကို အဘယ်ကြောင့် ထည့်သွင်းရန် လိုအပ်ပါသလဲ။

REDD+ တွင် ကျားမတန်းတူညီမျှမှုကို ထည့်သွင်းခြင်း၏ အခြေခံအကြောင်းရင်းမှာ ဖွံ့ဖြိုးရေး အတွက် လူ့အခွင့်အရေးအခြေခံသည့်ချဉ်းကပ်မှုနှင့် ကျားမညီမျှမှုတို့ပေါ်တွင် အခြေခံပါသည်။ အခြားအရေးကြီးသည့်အကြောင်းရင်းတစ်ခုမှာ လိုအပ်သည့်အကျိုးရရှိနိုင်စွမ်းကို တိုးတက်စေ ရန်ဖြစ်ပါသည်။ အမျိုးသမီးများအား ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကြောင့် ထိခိုက်လွယ်သူများဟု စဉ်းစားသည်ထက် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု လျော့ပါးစေရေးနှင့် လိုက်လျောညီထွေနေထိုင်ရေးကို ဆောင်ရွက်ပေးမည့် ကိုယ်စားလှယ်များအနေဖြင့် မှတ်ယူလာကြပါသည်။ ထို့ကြောင့် REDD+ မူဝါဒနှင့် စီမံချက်ရေးဆွဲခြင်းတို့တွင် ကျားမတန်းတူညီမျှမှုရှိခြင်းဖြင့် ပိုမိုထိရောက်သော အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းနှင့် ရလဒ်များကို ရရှိစေပါသည်။

ယခင်မေးခွန်းတွင် ကျွန်ုပ်တို့သည် သစ်တောကဏ္ဍ၌ အမျိုးသားနှင့်အမျိုးသမီးတို့အကြား ခွဲခြားသတ်မှတ်ထားသော အခန်းကဏ္ဍများ၊ အခွင့်အရေးများ၊ တာဝန်များ၊ အသိပညာများနှင့် ကျွမ်းကျင်မှုများကို ဆွေးနွေးခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် အစိုးရနှင့် အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများအပါအဝင် သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများသည် ကျားမတန်းတူညီမျှမှုကို ဗဟိုပြုသောမူဝါဒများနှင့် စီမံချက်များကို စနစ်တကျနှင့် သိသာထင်ရှားစွာ အကောင်အထည်ဖော်နေကြောင်း အထောက်အထားအနည်းငယ်သာ ရှိပါသေးသည်။ ဤသို့ဖြစ်ခြင်းမှာတစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအားဖြင့် ထိုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် မူဝါဒချမှတ်သူများအကြားတွင် ကျားမတန်းတူညီမျှမှုနှင့်ပတ်သက်၍ နားလည်မှုနည်းပါးသောကြောင့်ဖြစ်ပြီး၊ အခြားတစ်ချက်မှာ သစ်တောကဏ္ဍတွင် အမျိုးသမီးများ၏ အခန်းကဏ္ဍအား မူလဆက်စပ်ပတ်သက်သူများအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုခဲ့သောကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ အဖွဲ့အစည်းများအတွင်း ဘက်လိုက်ခြင်းများအပြင်၊ ပုံမှန်အားဖြင့် အမျိုးသမီးများ၏ ပညာရေးအဆင့်နိမ့်ကျသောကြောင့် ၎င်းတို့၏ ခေါင်းဆောင်မှု အရည်အသွေးများသည်လည်း နိမ့်ကျသည်ဟူသော ယေဘုယျရရှိချက်လည်း ရှိပါသေးသည်။ ထို့ကြောင့် ပင် သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှုနှင့် ပတ်သက်သည့် စီမံချက်ရေးဆွဲခြင်းနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်ခြင်းတို့တွင် အမျိုးသားများက လွှမ်းမိုးထားကြခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံတွင် USAID² ကဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် ကျားမတန်းတူညီမျှမှုကို အဓိက ကဏ္ဍအဖြစ် ထည့်သွင်းခြင်းနှင့် ကျားမညီမျှမှုအား ဆန်းစစ်လေ့လာချက်တစ်ခုအရ လွန်ခဲ့သော (၄) နှစ်အတွင်း အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးများ၏ သင့်တော်သောအခန်းကဏ္ဍများနှင့် တစ်ဦးနှင့် တစ်ဦးဆက်နွယ်ချက်များအပေါ် အမြဲဩဇာသက်ရောက်နေသော ရိုးရာအမြင်များနှင့် စံနှုန်းများသည် သိသာထင်ရှားစွာပြောင်းလဲမှုမရှိကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် ထိုရှုမြင်ချက်များနှင့်ထင်မြင်ချက်များသည် အထောက်အထားမရှိဘဲ အမြင်အားဖြင့်သာ ယူထားခြင်းဖြစ်၍ ကျားမတန်းတူညီမျှမှုဆိုင်ရာ မူဝါဒများနှင့် လုပ်ငန်းများအတွက် နောက်ထပ်ရှုပ်ထွေး

2 USAID (2010), Gender Assessment, USAID/Cambodia.

သော စိန်ခေါ်မှုများစွာကို ဖန်တီးပေးနေပါသည်။ အမျိုးသားနှင့်အမျိုးသမီးများ၏ ကွဲပြားခြားနားသော အခန်းကဏ္ဍများနှင့် တာဝန်များအကြောင်း သုတေသနပြုချက်များအရ ရရှိလာသော သင်ခန်းစာများပေါ်အခြေခံ၍ မူဝါဒနှင့် လုပ်ငန်းစီမံချက်များကို တိုးတက်စေရန် ကူညီနိုင်ပါသည်။ ထို့အပြင် ကျားမ ခွဲခြားစုဆောင်းထားသော အချက်အလက်များမရှိခြင်းသည်လည်း ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်းဖြစ်စဉ်တွင် အမျိုးသားများ လွှမ်းမိုးမှုကို ဖြစ်ပေါ်စေပြီး၊ စီမံချက်ရေးဆွဲခြင်းနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်းဖြစ်စဉ်တွင် အမျိုးသမီးများအားအရေးမစိုက်ခြင်းကို ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်စေပါလိမ့်မည်။

REDD+ အကြောင်းအရာတွင်မူ မူဝါဒ၊ စီမံချက်ချမှတ်ခြင်းနှင့် ၎င်းတို့အား အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးနှစ်ဦးလုံးပါဝင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် သစ်တောသယံဇာတများအား အသုံးပြုခြင်းနှင့် စီမံအုပ်ချုပ်ခြင်းတွင် အမျိုးသားများနှင့် အမျိုးသမီးများအတွင်း အားကောင်းသော အပြန်အလှန်မှီခိုမှု ရှိနေသောကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် REDD+ နှင့် ကိုက်ညီရန်အတွက် သစ်တောအဆင့်အတန်းနိမ့်ကျမှုကို လျှော့ချနိုင်မည့်သစ်တောသယံဇာတအသုံးပြုမှု ကန့်သတ်ခြင်းကဲ့သို့သော သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှုများတွင် အမျိုးသမီးများ၏ နေ့စဉ်လုပ်ငန်းများအပေါ် ဆိုးကျိုးများသက်ရောက်နိုင်ပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် သူတို့တွင် မိသားစု၏ နေ့စဉ်သုံးလိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးရန် အဓိကတာဝန်ရှိသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

အထက်ပါအမြင်များအရ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် REDD+ တို့အတွက် အစပျိုးလုပ်ငန်းများ သို့မဟုတ် ကြားဝင်ဆောင်ရွက်မှုများသည် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်းနှင့် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းခြင်းဖြစ်စဉ်များတွင် အမျိုးသမီးများအား အမျိုးသားများနှင့်အတူတွဲ၍ အသိပေးခြင်းနှင့် တက်ကြွစွာပါဝင်စေခြင်းတို့ကို အထူးဦးတည် ထားသင့်ပါသည်။ ဤနည်းအားဖြင့် နှစ်ဦးလုံးခံစားကြရမည့် ထိခိုက်လွယ်ခြင်းအမျိုးမျိုးကို ရင်ဆိုင် ဖြေရှင်းနိုင်ရန်အတွက် အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီး နှစ်ဦးလုံး၏ ကွဲပြားခြားနားသော အသိပညာနှင့် စွမ်းရည်များ ၏ကောင်းကျိုးကို အသုံးပြုနိုင်ပါမည်။

REDD+ တွင် ငွေကြေးကိစ္စရပ်များနှင့်ပတ်သက်၍ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် အဂတိလိုက်စားမှုတို့သည် အခြားအရေးကြီးသော အကြောင်းအရာများဖြစ်ကြပါသည်။ ယင်းတို့က REDD+ ၏ ဘေးကင်းလုံခြုံမှု အစီအမံနှင့် ကိုက်ညီမှုရှိစေရန်အတွက် အမျိုးသမီးများ၏တက်ကြွသော ပူးပေါင်းပါဝင်မှုကို အာမခံပါသည်။ ကျားမတန်းတူညီမျှစွာ ပါဝင်သော ချဉ်းကပ်မှုသည် ယေဘုယျအားဖြင့် သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှုနှင့် အထူးသဖြင့် REDD+ ရှိ ငွေကြေးကိစ္စရပ်များတွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် တာဝန်ခံမှုတို့ကို ကူညီပေးနိုင်ရန် မျှော်လင့်ပါသည်။ လေ့လာမှုများအရ³ အမျိုးသမီးများသည် လာဘ်ပေးမှုများကိုလက်ခံမှုနည်းပါးပြီး၊ တရားမဝင်အပြုအမူများတွင် ပါဝင်ပတ်သက်မှု နည်းပါးသည့်အတွက် အဂတိလိုက်စားမှုအလားအလာကို လျှော့ချနိုင်ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ ထို့ကြောင့် ကျားမတူညီစွာပါဝင်သောချဉ်းကပ်မှုသည် အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးများအကြား မျှတသောအကျိုးအမြတ်ခွဲဝေခြင်းကို တိုးတက်စေ၍ ဒေသတွင်း ကောင်းမွန်သော အုပ်ချုပ်မှုကိုလည်း ကူညီနိုင်ပါသည်။ (Box - ၅ ကို ကြည့်ပါ။)

3 The World Bank (2012) World Development Report 2012: Gender Equality and Development, Washington DC: The World Bank, Available at: <http://go.worldbank.org/cqctmsf40>

Box - ၅ - နီပေါနိုင်ငံ၊ သစ်တောကဏ္ဍတွင် အမျိုးသမီးများအား ဖယ်ထုတ်ထားခြင်း၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုများ

နီပေါနိုင်ငံတွင်လေ့လာမှုများက သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှုတွင် အမျိုးသမီးများအား ဖယ်ထုတ်ထားခြင်းသည် ကျားမ သာတူညီမျှမှုနှင့် အမျိုးသမီးများအား လုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးခြင်းကိုသာမက ထိရောက်သော လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် ရေရှည်တည်တံ့မှုတို့အတွက်ပါ ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများဖြစ်စေကြောင်း ဖော်ပြကြပါသည်။ သစ်တောကဏ္ဍတွင် အမျိုးသမီးများ မပါဝင်ခြင်းသည် မလိုလားအပ်သော အကျိုးသက်ရောက်မှုများ ဖြစ်စေကြောင်း သက်သေပြခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။ နီပေါနိုင်ငံတွင် ကျားမတန်းတူညီမျှစွာ ပါဝင်ခြင်းမရှိသော သစ်တောပြန်လည် တည်ထောင်ရေးစီမံကိန်းများသည် သစ်ပင်ပြန်လည်စိုက်ပျိုးခြင်း၊ သစ်တောများကာကွယ်ခြင်း၊ ကာကွယ်တောများအား ထိန်းသိမ်းသော ဥပဒေများအား အကောင်အထည် ဖော်ခြင်းတို့တွင် အခက်အခဲများစွာ ကြုံတွေ့ခဲ့ကြရပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တော လုပ်ငန်းတွင် အမျိုးသမီးများ၏ လိုအပ်ချက်များနှင့် ဦးစားပေးမှုများကို ထည့်သွင်းခြင်းသည် ရေရှည်တည်တံ့သော ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ခြင်းကို တိုးတက်စေရန် မရှိမဖြစ် လိုအပ်ပါသည်။

ကိုးကား - Agrawal B.2001. Participatory exclusions, community forestry and gender: An analysis for South Asia and a conceptual framework. World Development, 29 (10): 1623-1648.

မေးခွန်း(၅)

ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် REDD+ တွင် အခြေခံလူတန်းစားအဆင့် အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးများ၏ အခန်းကဏ္ဍကို ခိုင်မာစေရန်အတွက် ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည့် ကျားမ တန်းတူညီမျှမှုဆိုင်ရာအဓိကအကြောင်းအရာများသည် ဘာဖြစ်ကြပါသလဲ။

ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် REDD+ တွင် အခြေခံလူတန်းစားအဆင့် အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီး များ၏ အခန်းကဏ္ဍကို ခိုင်မာစေရန်အတွက် အောက်ပါအချက်များအပါအဝင် အဆင့် အများ အပြားကို ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါသည်-

(၁) သစ်တောသယံဇာတများအတွက် အမျိုးသမီးရပိုင်ခွင့်များကို အသိအမှတ်ပြုခြင်း - အမျိုးသမီးများသည် သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှုတွင် အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင် နေပါသည်။ အထူးသဖြင့် ၎င်းတို့၏ ပူးပေါင်းပါဝင်ခြင်းနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်း အခန်း ကဏ္ဍတို့ကို အစုလိုက်ရပိုင်ခွင့် (bundle of rights) မှဘောင်များအတွင်းတွင် အသိအမှတ် ပြုခံရသောအခါ ပိုမို အရေးပါလာပါသည်။ (Box - ၆ ကို ကြည့်ပါ။) ၎င်းတို့၏ ရပိုင်ခွင့်များ မရှိသည့်အချိန်တွင် အမျိုးသမီးများနှင့် ၎င်းတို့၏ မိသားစုများ အခြေအနေသည် ပိုမိုဆိုး ရွားသွားနိုင်သည့်အတွက် ယင်းသည် အရေးကြီးသောထည့်သွင်းစဉ်းစားမှု ဖြစ်ပါသည်။ REDD+ လုပ်ငန်းစဉ်ဖြင့် သစ်တောမှငွေကြေးရင်းမြစ်အသစ်များ ရရှိလာနိုင်သည်နှင့်အမျှ အစိုးရများက ဒေသခံများအား သစ်တောများကို အသုံးပြုခွင့်ကန့်သတ်ခြင်း/တားမြစ်ခြင်း သို့မဟုတ် အခြားသူများအား သစ်တောသယံဇာတများကို ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ပြုရန် မက်လုံးပေး ခြင်းများ ဖြစ်လာနိုင်ကြောင်း စိုးရိမ်မှုများလည်း မြင့်တက်လာခဲ့ပါသည်။ ထိုသို့သော

Box - ၆ - အစုလိုက်ရပိုင်ခွင့်များချဉ်းကပ်မှု (Bundle of Rights Approach) အစုလိုက်ရပိုင်ခွင့်များချဉ်းကပ်မှုတွင် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် သစ်တောပေါ်မှီခိုနေရသော ဒေသခံများ အတွက် ရိုးရာဓလေ့ထုံးတမ်းနှင့် ဥပဒေအရအခွင့်အရေးများအစုအဝေးတစ်ခုပါဝင်ပါသည်-

- (က) အသုံးပြုခွင့်များ - ဒေသခံများသည် သစ်တောသယံဇာတများကို သွားရောက်အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။
- (ခ) ထုတ်ယူခွင့်များ - ဒေသခံများသည် သစ် သို့မဟုတ် အခြားသစ်တောထွက်ပစ္စည်းများကို ထုတ်ယူ နိုင်ပါသည်။
- (ဂ) စီမံခန့်ခွဲခွင့်များ - ဒေသခံများသည် သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့်ပတ်သက်၍ ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်နိုင် ပါသည်။
- (ဃ) ဖယ်ထုတ်ခွင့်များ - ဒေသခံများသည် ပြင်ပမှဝင်ရောက်သူများကို ၎င်းတို့၏ သစ်တောများမှ ဖယ်ထုတ် နိုင်ပါသည်။
- (င) ပိုင်ဆိုင်မှုလွှဲပြောင်းပေးခွင့်များ - ဒေသခံများသည် သယံဇာတတစ်ခုကို ငှားရမ်းနိုင်သည်။ သို့မဟုတ် ရောင်းချနိုင်သည်။ သို့မဟုတ် အာမခံအဖြစ်ထားရှိနိုင်ပါသည်။

တိုးတား - RRI. 2012. What Rights? A Comparative Analysis of Developing Countries' National Legislation on Community and Indigenous Peoples' Forest Tenure Rights. Washington DC: Rights and Resources Initiative

4 ဒေသခံများဆိုသည်မှာ သစ်တောများအတွင်းနှင့် အနီးပတ်ဝန်းကျင်တွင်နေထိုင်ကြပြီး၊ ၎င်းတို့၏ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းစနစ်များ သည် သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများနှင့် သစ်တောဝန်ဆောင်မှုများပေါ်တွင် များစွာမှီခိုနေရသော လူများကို ဆိုလိုပါသည်။ ဒေသခံများတွင် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၊ တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုများ၊ ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများနှင့် ကျေးလက်ဒေသရှိ အသေးစားလယ်သမားများပါဝင်ပါသည်။

အခြေအနေတစ်ရပ်က REDD+ နှင့် အခြားအစပျိုးလုပ်ငန်းများမှ အကျိုးအမြတ်များအား အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးများအကြား မည်သို့ခွဲဝေမည်ကို တိုက်ရိုက်အကျိုးသက်ရောက် စေပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ယေဘုယျ အားဖြင့် အိမ်ထောင်စုနေ့စဉ်လိုအပ်ချက် များအတွက် သစ်တောသယံဇာတများအား စုဆောင်းရန်သည် အမျိုးသမီးများ၏ အဓိက တာဝန်ဖြစ်နေသောကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။

နီပေါနိုင်ငံရှိ REDD+ ရှေ့ပြေးနေရာတစ်ခုတွင် လေ့လာချက်အရ ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းတွင် အမျိုးသမီးများ၏ ထိရောက်သောပူးပေါင်းပါဝင်မှုသည် သစ်တော များ ပြန်လည်တည်ထောင်ခြင်းကို တိုးတက်စေ၍ ကာဗွန်ထုတ်လွှတ်မှုကို လျော့ကျ စေကြောင်း⁵ တွေ့ရှိရပါသည်။ အခြားတစ်ဖက်တွင်မူ မြေအသုံးချခွင့် မရှင်းလင်းခြင်း ကြောင့် ရိုးရာလေ့ထုံးတမ်းနှင့် ဥပဒေနစ်နစ်မျိုးလုံးအရ မကြာခဏ ဆိုးကျိုးခံစားကြ ရသည့် အမျိုးသမီးများအတွက် မြေ၊ သစ်ပင် များ၊ ကာဗွန်နှင့် အခြားသစ်တော သယံဇာတ များအား အသုံးပြုခွင့် မသေချာခြင်းဆီသို့ ဦးတည်သွားစေနိုင်ပါသည်။

- (၂) အဆင့်အမျိုးမျိုးရှိဆက်စပ်ပတ်သက်သူအမျိုးသမီးများအားစွမ်းဆောင်ရည်တည်ဆောက် ပေးခြင်း အမျိုးသမီးများသည် အမျိုးသားများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက သယံဇာတများ၊ လွတ်လပ် စွာလှုပ်ရှားနိုင်မှု၊ သတင်းအချက်အလက်အသစ်၊ စွမ်းဆောင်ရည် တည်ဆောက်ပေးခြင်း အခွင့်အလမ်းများနှင့်ချေးငွေအတွက် ငွေကြေးအဖွဲ့အစည်းများအား အသုံးပြုရာတွင် အကန့်အသတ်များစွာရှိပါသည်။ ဤအကန့်အသတ်များက သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှုနှင့် ပတ်သက်သည့် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းခြင်း သို့မဟုတ် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်း ဖြစ်စဉ်များတွင် အမျိုးသမီးများထိရောက်စွာ ပါဝင်နိုင်စွမ်းကိုကန့်သတ်ထားပါသည်။ ၎င်းက ရာသီဥတု ကြောင့် ဖြစ်ပွားသည့် ဘေးအန္တရာယ်များကြောင့် အမျိုးသမီးများအား ထိခိုက်နိုင်မှုကိုလည်း ပိုတိုးစေပါသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် REDD+၏ ရှုထောင့်အမျိုးမျိုးတွင် အမျိုးသမီးများနှင့်

5 Agarwal, B. 2009. Gender and forest conservation: The impact of women's participation in community forest governance. Ecological economics 68: 2785-2799.

၎င်းတို့၏ မဟာမိတ်များ၊ ကွန်ယက်များ၊ ဖိုရမ်များအား စွမ်းဆောင်ရည် တိုးတက်ရေးကို ပိုမို ဦးတည်ဆောင်ရွက်ရန် တောင်းဆိုနေပါသည်။

စွမ်းဆောင်ရည်တိုးတက်စေခြင်းတွင် ရာသီဥတုပြောင်းလဲခြင်းနှင့် REDD+အတွက် အခြေခံ အသိနိုးကြားစေခြင်း၊ သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှု အစီအစဉ်များနှင့် မူဝါဒများတွင် ၎င်းတို့ပါဝင်မှု နှင့် ပတ်သက်၍ ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးနိုင်သည့်ကျွမ်းကျင်မှုများ၊ ငွေကြေးစီမံခန့်ခွဲခြင်း၊ သစ်တော နှင့်

Box - ၇ - ဒေသခံပြည်သူ့အခြေပြုသစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှုတွင် အမျိုးသမီးများ၏ အခန်းကဏ္ဍ အမျိုးသမီးအုပ်စုများသည် ဒေသခံပြည်သူ့အခြေပြုသစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်ရာ၌ ထိရောက်မှုရှိ၍ REDD+ အတွက် စွမ်းဆောင်ရည်တည်ဆောက်ခြင်းနှင့် အကျိုးအမြတ်ခွဲဝေခြင်းတို့တွင် ပါဝင်သင့်ပါသည်။ ဥပမာ အားဖြင့် ဇင်ဘာဘွေနိုင်ငံတွင် အများပိုင်ဧရိယာများ၌နေထိုင်ကြသော အိမ်ထောင်စု ၈၀၀၀၀၀ အနက် ထက်ဝက်ကျော်ကို အမျိုးသမီးများက ဦးဆောင်နေကြပြီး၊ အမျိုးသမီးအုပ်စုများက သစ်တော အုပ်စု၏ ပိုင်ရှင်များအဖြစ် လည်းကောင်း၊ သစ်ပင်စိုက်ပျိုးခြင်းနှင့် ပျိုးဥယျာဉ်တည်ထောင်ခြင်းလုပ်ငန်း များဖြင့်လည်းကောင်း၊ သစ်တောသယံဇာတနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများတွင် တာဝန်ခံများဖြစ်ကြပါသည်။ နီပေါနိုင်ငံတွင် အမျိုးသမီးများဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသော ဒေသခံပြည်သူ့အစုဖွဲ့ပိုင် သစ်တောအသုံးပြုသူများ အဖွဲ့ (CFUG) ၈၀၀ ကျော်ရှိပြီး၊ သစ်တောများအားကာကွယ်ခြင်း၊ ပျိုးဥယျာဉ်များအား စီမံခန့်ခွဲခြင်း၊ မြေညှိ များတွင် သစ်ပင်ပြန်လည်စိုက်ပျိုးခြင်း၊ မြေပြုမှုများထိန်းသိမ်းခြင်း၊ လောင်စာနှင့် တိရစ္ဆာန်အစာရင်းမြစ် များသတ်မှတ်ခြင်း၊ စိုက်ပျိုးသစ်ပင်များ၏ ရှင်သန်မှု ၆၀% မှ ၈၀% ရှိအောင် ထိန်းသိမ်းခြင်း၊ သစ်ပင် စုတ်ခြင်းအား တရားဝင်တားမြစ်ခြင်း စသည်တို့ကို ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံတွင်မူ NGO အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့သည် အမျိုးသမီးအုပ်စုများအား ချိတ်ဆက်၍ ကွန်ယက်တစ်ခု အဖြစ်ဖွဲ့စည်းခဲ့ပြီး၊ ဈေးနှုန်းများ ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးခြင်း၊ ဈေးကွက်အတွင်းသို့ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး ကိစ္စရပ်များစီစဉ်ခြင်း၊ ထုတ် လုပ်မှုနှင့်ဝင်ငွေတိုးတက်စေရန်အတွက် ဒေသခံများ ကိုယ်တိုင်ဆောင်ရွက်သော သမဝါယမမန်စက်များ တည်ထောင်ခြင်း၊ အုပ်ချုပ်မှုအဆင့်တိုင်းတွင် ဆုံးဖြတ်ချက်များကို လွှမ်းမိုးခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက် နိုင်ခဲ့ကြပါသည်။

ပျိုးဥယျာဉ်နည်းပညာ၊ ဇီဝဒြပ်ထုတိုင်းတာခြင်း၊ ကာဗွန်စုပ်ယူမှု တိုင်းတာခြင်း၊ စစ်ဆေးကြီးကြပ်ခြင်းနှင့် အစီရင်ခံခြင်း နည်းလမ်းများစသည့် နည်းပညာ ရှုထောင့်များပါဝင်ရပါမည်။(Box - ၇ ကို ကြည့်ပါ။)

(၃) ပိုမိုတိုးတက်သော သစ်တောကဏ္ဍစီမံချက် ရေးဆွဲခြင်းနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးတွင် ကျားမတန်းတူညီမျှရှိခြင်းအား ဘက်စုံဆန်းစစ်ခြင်း - သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှုတွင် အမျိုးသားများနှင့် အမျိုးသမီးများ၏ ခွဲခြားထားသော အခန်းကဏ္ဍများ၊ တာဝန်များ၊ အသုံးပြုသည့်ပုံစံများ၊ အသိပညာများ၊ ကျွမ်းကျင်မှုများကို ဆန်းစစ်ရန်နှင့် အသိအမှတ်ပြုရန်အတွက် ကျားမတန်းတူညီမျှရှိခြင်းကို ဘက်စုံဆန်းစစ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ ထိုသို့သော ဆန်းစစ်ခြင်းသည် သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှုတွင်ကျားမခွဲခြားမှုကို တုန့်ပြန်ထားသောစီမံချက်များ၊ မူဝါဒများ ပြင်ဆင်ရာတွင် အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးတို့၏ အခန်းကဏ္ဍကို မဟာဗျူဟာအရ အသိအမှတ်ပြုရန် အရေးကြီးသော သွင်းအားစုတစ်ခု ဖြစ်လာပါလိမ့်မည်။ တစ်ဖန် ထိုစီမံချက်များ၊ မူဝါဒများသည် အမျိုးသားများနှင့် အမျိုးသမီးများအတွက် အတွေ့အကြုံနှင့် ယုံကြည်မှုရရှိနိုင်သည့် အရေးကြီးသောနေရာများကို ဖန်တီးပေးနိုင်ပါလိမ့်မည်။ ထို့ပြင် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် REDD+ ကဏ္ဍတို့တွင် ကျားမတန်းတူညီမျှမှုအား အဓိကကဏ္ဍအဖြစ် ထည့်သွင်းထားသော မူဝါဒကို အဆင့်မြင့်ပုဂ္ဂိုလ်များမှ ထောက်ခံနိုင်ရန်အတွက် ကွန်ယက်များ ဖွဲ့စည်းရန်လည်း ကူညီနိုင်ပါလိမ့်မည်။

(၄) REDD+ ဘေးကင်းလုံခြုံမှုများအား တုန့်ပြန်မှုများ - မလျော်ကန် မပြည့်စုံစွာ စီမံထားသော REDD+ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းကိစ္စရပ်များတွင် သစ်တောများ၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ၊ အဆိုပါ သယံဇာတများအပေါ် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းမှုအတွက် မှီခိုနေရသူများနှင့် ပတ်သက်သည့် စိန်ခေါ်မှုအချို့နှင့် ထိခိုက်မှုအလားအလာအချို့ကို မျှော်လင့်ထားရပါမည်။ REDD+ ဘေးကင်းလုံခြုံမှုအစီအမံများနှင့် ချိတ်ဆက်မှုမရှိပါက အခြားသောဆုံးရှုံးမှုများအပြင် မြေနှင့် ၎င်း၏ သယံဇာတများအား အသုံးပြုခွင့်များ ဆုံးရှုံးခြင်း၊ လူမှုရေးအရ အကျပ်ခံရခြင်း၊ အထက်တန်းလွှာ တစ်စုကသာ မြေကိုပိုင်ဆိုင်သွားခြင်း၊ အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးများ၏ ဂေဟစနစ်ဆိုင်ရာ အသိပညာ ဆုံးရှုံးခြင်းတို့ကို ရင်ဆိုင်ရနိုင်ပါသည်။

ထိုအကြောင်းအရာများအားတုန့်ပြန်ရန်အတွက်၊ အဖွဲ့အစည်းအမျိုးမျိုးတို့က REDD+ အတွက် လူမှုဆိုင်ရာနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ဘေးကင်းလုံခြုံမှုအစီအမံများကို ဖော်ထုတ်ခဲ့ကြပါသည်။ ၎င်းတို့တွင် REDD+ လုပ်ငန်းစဉ်နှင့် ယင်းအားအကောင်အထည်ဖော်ခြင်းကြောင့် ဒေသခံပြည်သူများနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ကို ဆိုးကျိုးမသက်ရောက်စေကြောင်း^၆ သေချာစေရမည့် နည်းလမ်းများလည်း ပါဝင်ပါသည်။ ကျားမတန်းတူညီမျှမှုအား အဓိကကဏ္ဍအဖြစ် ထည့်သွင်းခြင်း၊ ကောင်းစွာကြိုတင် အသိပေးထား၍ လွတ်လပ်စွာ ဆုံးဖြတ်ထားသော သဘောတူညီချက် (FPIC) ဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများအား လေးစားခြင်း၊ ဒေသခံပြည်သူများ၏ အပြည့်အဝနှင့် ထိရောက်သော ပူးပေါင်းပါဝင်မှု၊ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းစနစ်လုံခြုံစေခြင်း၊ ညီမျှသောအကျိုးအမြတ်ခွဲဝေခြင်း စသည်တို့သည် ပြည်တွင်း ပြည်ပ သဘောတူညီချက်များ၊ အခြားစာချုပ်များနှင့် ကိုက်ညီသော နိုင်ငံအဆင့် REDD+ မဟာဗျူဟာများ ပေါ်ပေါက်လာစေရန်အတွက် အရေးကြီးသော ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည့်အချက်များ ဖြစ်ကြပါသည်။

6 Silori et al. 2013 Social safeguards in REDD+: A review of exsition initiatives and challenges. Journal of Forests and Livelihoods, Vol. 11 (2): 27-36.

အပိုင်း (၃) စီမံချက်များနှင့် မူဝါဒများအပိုင်း

မေးခွန်း(၆)

လူ့အခွင့်အရေးနှင့် ကျားမညီမျှမှုကို တိုးတက်စေရန်အတွက် နိုင်ငံတကာအဆင့်တွင် မည်သည့်မူဝါဒများ၊ မူဘောင်များရှိပါသလဲ။

နိုင်ငံတကာအဆင့်တွင် ဖွံ့ဖြိုးရေးအစီအစဉ်များ၌ ကျားမညီမျှမှုတိုးတက်စေရန်အတွက် သတ်မှတ်ထားသော သဘောတူညီချက်နှင့် စာချုပ်အမျိုးမျိုးရှိကြပါသည်။ ၎င်းတို့အနက် အချို့ကို အောက်တွင် ဖော်ပြထားပါသည်-

- (၁) ၁၉၇၉ ခုနှစ်တွင် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေညီလာခံတွင် သဘောတူညီခဲ့သည့် "အမျိုးသမီး များအား ခွဲခြားဆက်ဆံမှုပုံစံအားလုံးကို ဖယ်ရှားရန် သဘောတူညီချက် (CEDAW)" သည် ကျားမညီမျှမှု အတွက် မူဘောင်တစ်ခုကို အခြေခံလူ့အခွင့်အရေး တစ်ရပ်အနေဖြင့် ထောက်ပံ့ပေးခဲ့ပါသည်။ CEDAW သည် အမျိုးသမီးများ၏ ပိုင်ဆိုင်မှု ထိန်းသိမ်းခွင့်ကို အသိအမှတ်ပြုထားပြီး၊ အထူးသဖြင့် ကျေးလက်နေ အမျိုးသမီးများ အတွက် ရည်ညွှန်းထားပါသည်။
- (၂) ၁၉၉၅ ခုနှစ်စက်တင်ဘာလကတရုတ်နိုင်ငံ၊ ဘီဂျင်းမြို့၌ပြုလုပ်ခဲ့သည့် စတုတ္ထအကြိမ် ကမ္ဘာ့အမျိုးသမီးများ ညီလာခံတွင် ၁၉၉၆ ခုနှစ်၊ ဘီဂျင်းကြေငြာချက်နှင့် လုပ်ငန်းစဉ် မူကြမ်းထွက်ပေါ်ခဲ့ပါသည်။ ဤကြေငြာချက်တွင် အမျိုးသမီးများ၏ အခွင့်အရေးများ ကို လူ့အခွင့်အရေးများအဖြစ် ပြန်လည်အလေးအနက်ထားခဲ့ပြီး၊ ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုတိုက် ဖျက်ရေးအပြင် ရေရှည်တည်တံ့သည့်ဖွံ့ဖြိုးရေးတွင် အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးညီမျှသည့် အခွင့်အလမ်းရရှိမှုအပါအဝင် စီးပွားရေးနှင့် လူမှုဖွံ့ဖြိုးရေးတွင် အမျိုးသမီးများ ပါဝင် ရန်လိုအပ်ကြောင်း ကြေငြာခဲ့ပါသည်။
- (၃) ၂၀၀၇ ခုနှစ်တွင် သဘောတူညီခဲ့သော ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ အခွင့်အရေးများ ဆိုင်ရာ ကုလသမဂ္ဂကြေငြာချက် (UNDRIP) သည် ကျယ်ပြန့်သော ပြဿနာများနှင့် ပတ်သက်၍ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ အခွင့်အရေးများကို အသိအမှတ်ပြုထားပြီး၊ နိုင်ငံတကာအသိုက်အဝန်းအတွက် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ မူဘောင်တစ်ခုကို ထောက်ပံ့ ပေးထားပါသည်။ ထိုမူဘောင်တွင် ကောင်းစွာကြိုတင်အသိပေးထား၍ လွတ်လပ်စွာ ဆုံးဖြတ်ထားသော သဘောတူညီချက် (FPIC) ရယူခြင်းအတွက် စည်းမျဉ်းများလည်း ပါဝင်ပါသည်။ ဌာနေတိုင်းရင်းသားအမျိုးသမီးများ၏ ထူးခြားသော အခွင့်အရေးများနှင့် လိုအပ်ချက်များအတွက် သီးခြားပြဌာန်းချက်များလည်းပါဝင်သည့်အတွက် နိုင်ငံများ အနေဖြင့် အမျိုးသမီးများအား အကြမ်းဖက်ခြင်းနှင့် ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းမှ ကာကွယ် နိုင်ပါလိမ့်မည်။

မေးခွန်း(၇)

ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် REDD+ လမ်းကြောင်းတွင် ကျားမတန်းတူညီမျှမှုကို အဓိက ကဏ္ဍအဖြစ် ထည့်သွင်းနိုင်ရန်အတွက် နိုင်ငံတကာအဆင့်တွင် မည်သည့် အစပျိုး လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်နေပါသလဲ။

CEDAW နှင့် Rio+20⁷ သဘောတူညီချက်များအရ၊ ကျေးလက်နေ အမျိုးသမီးများအား အထူး ရည်ညွှန်း၍ အမျိုးသမီးများ၏ ပိုင်ဆိုင်မှု ထိန်းသိမ်းခွင့်ကို အသိအမှတ်ပြုခြင်းသည် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် REDD+ ဆိုင်ရာ မူဝါဒနှင့် အစီအစဉ်ဖွံ့ဖြိုးရေးတွင် ကျားမတန်းတူ ညီမျှမှုကို အဓိကဏ္ဍအဖြစ်ထည့်သွင်းခြင်းနှင့် အဓိကသက်ဆိုင်နေပါသည်။

၂၀၁၀ ခုနှစ်၊ မက္ကဆီကိုနိုင်ငံ၊ Cancun မြို့တွင် ကျင်းပခဲ့သည့် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာ မူဘောင်ကွန်ဗင်းရှင်း (UNFCCC) ၏ (၁၆)ကြိမ်မြောက် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံ များ ညီလာခံတွင် “Cancun သဘောတူညီချက်”ထွက်ပေါ်လာခဲ့ပါသည်။ ထိုသဘော တူညီချက်တွင် REDD+ မူဝါဒဒီရိုင်းဆွဲခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းတွင် ကျားမ တန်းတူညီမျှမှုကို ဖော်ပြထားသည့် ရည်ညွှန်းချက်များကို ထပ်မံအတည်ပြုခဲ့ကြပါသည်။ ဤအချက်က ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာဆွေးနွေးပွဲများတွင် ကျားမတန်းတူညီမျှမှုကို အဓိက ကဏ္ဍအဖြစ် ထည့်သွင်းခြင်းအား အဆင့်မြှင့်တင်ပေးရန် ကူညီပေးနိုင်ခဲ့ပါသည်။

၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ကာတာနိုင်ငံ၊ ဒိုဟာမြို့တွင် ကျင်းပသော (၁၈)ကြိမ်မြောက် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ ညီလာခံ၏ တာဝန်ပေးချက်အရ UNFCCC အတွင်းရေးမှူးရုံးအဖွဲ့သည် ကျားမတန်းတူညီမျှ မှု ထည့်သွင်းထားသော ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာ မူဝါဒများချမှတ်မှု၏ တိုးတက်မှု အခြေအနေကို နောက်ကြောင်းပြန် လေ့လာခဲ့ပါသည်။ ဤအခြေအနေကို ထပ်မံလေ့လာ ၍ ၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ ပိုလန်နိုင်ငံ၊ ဝါဆောမြို့တွင် ကျင်းပမည့် (၁၉)ကြိမ်မြောက် အဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံများညီလာခံနှင့် ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် ကျင်းပမည့် (၂၂) ကြိမ်မြောက် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ ညီလာခံတို့တွင် နောက်ကြောင်းပြန် လေ့လာ၍ ပြန်လည်သုံးသပ်မည်ဖြစ်ပါသည်။

7 Rio+20 သည် ၁၉၉၂ ခုနှစ်၊ ရီယိုမြို့တွင် ကျင်းပခဲ့သည့် ကမ္ဘာ့မြေထိပ်သီးညီလာခံပြီးနောက် နှစ်(၂၀)အကြာတွင်၊ ဘရာဇီးလ် နိုင်ငံ၊ ရီယိုဒီဂျနေရိုးမြို့တော်၌ ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ဇွန်လတွင် ကျင်းပခဲ့သည့် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုညီလာခံ၏ အတိုကောက် အမည်ဖြစ်ပါသည်။ Rio+20 ညီလာခံ၏ ဦးတည်ချက်မှာ ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုလျော့ချရေး၊ လူမှုညီမျှမှုတိုးတက်စေရေး၊ လူဦးရေအမြင့်ဆုံးဖြစ်နေသည့် ကမ္ဘာပေါ်တွင် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးကို ဝေရာစေရေးဖြစ်ပါသည်။ တရားဝင်ဆွေးနွေးပွဲများသည် ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးမှုရရှိရန်နှင့် လူများအား ဆင်းရဲမှုမှ ဆွဲတင်ရန်အတွက် အစိမ်းရောင်စီးပွားရေးကို မည်သို့တည်ဆောက်မည်နှင့် ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးမှုအတွက် နိုင်ငံတကာပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်မှုကို မည်သို့မြှင့်တင်မည်ဆိုသည့် အဓိက ခေါင်းစဉ်နှစ်ခုကို ဦးတည်ခဲ့ကြပါသည်။ (<http://www.un.org/en/sustainablefuture/index.shtml>)

မေးခွန်း(၈)

အခြေခံလူတန်းစားစီမံကိန်းဝင်နိုင်ငံများတွင် ရာသီဥတုပြောင်းလဲခြင်း၊ REDD+နှင့် ကျားမတန်းတူညီမျှမှုတို့အတွက် မည်သည့်နိုင်ငံအဆင့်စီမံချက်နှင့် မူဝါဒများ ရှိပါသလဲ။

ယခင်က ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း၊ REDD+ အတွက် အခြေခံလူတန်းစားများအား စွမ်းဆောင်ရည် တည်ဆောက်ပေးခြင်းစီမံကိန်းကို အင်ဒိုနီးရှား၊ လာအို၊ မြန်မာ၊ နီပေါနှင့် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံ (၅) နိုင်ငံတို့တွင် အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့ပါသည်။ အောက်ပါတို့သည် ထိုနိုင်ငံများရှိ ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုနှင့် REDD+ တို့တွင် ကျားမတန်းတူညီမျှမှုအား အဓိက ကဏ္ဍအဖြစ် ထည့်သွင်းခြင်းဆိုင်ရာ နိုင်ငံအဆင့်မူဝါဒများနှင့် စီမံချက်များကို အကျဉ်း ချုပ်ဖော်ပြထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံ

CEDAW တွင် လက်မှတ်ထိုးထားသည့်နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအနေဖြင့်၊ အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံ အစိုးရသည် သစ်တောအပါအဝင်ဖွံ့ဖြိုးရေးကဏ္ဍရေးများ၌ ကျားမတန်းတူညီမျှမှုဆိုင်ရာ ပြဿနာများ ကို ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းရန်အတွက် မူဝါဒနှင့် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာအဆင့် အစပျိုးလုပ်ငန်းများကို စတင်ခဲ့ပါသည်။ အင်ဒိုနီးရှားအမျိုးသမီးကွန်ဂရက်၊ ပြည်နယ်အမျိုးသမီးကောင်စီ၊ ခရိုင်အမျိုးသမီး ကောင်စီစသည့် အစိုးရတစ်ပိုင်း အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အခြေခံလူတန်းစားလုပ်အားပေးအဖွဲ့အစည်းများသည် ဖွံ့ဖြိုးရေးကဏ္ဍအမျိုးမျိုးတွင် ကျားမတန်းတူညီမျှမှုဆိုင်ရာ ပြဿနာများကို ဖြေရှင်းခြင်းနှင့် အမျိုးသမီးများအတွက် ဝန်ဆောင်မှုများကို ထောက်ပံ့ပေးခြင်းတွင် တက်ကြွစွာ ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြပါသည်။ ၂၀၀၀ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့သော ဥပဒေအရ အစိုးရဌာနများနှင့် အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်း အားလုံးတို့သည် ၎င်းတို့၏ စီမံချက်ရေးဆွဲခြင်း၊ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း၊ စစ်ဆေးကြီးကြပ်ခြင်းနှင့် အကဲဖြတ်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ကျားမတန်းတူညီမျှမှုကို အဓိက ကဏ္ဍအဖြစ် မဖြစ်မနေ ထည့်သွင်းကြရမည်ဖြစ်ပါသည်။

အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံသည် REDD+ အဆင်သင့်ဖြစ်မှုအတွက် စီမံချက်အဆိုပြုလွှာ (R-PP) ပြင်ဆင်ပြီးသည့် နိုင်ငံများအနက်တစ်ခုဖြစ်ပြီး၊ ၂၀၀၉ ခုနှစ်တွင် ကမ္ဘာ့ဘဏ်ကအတည်ပြုခဲ့ပါသည်။ R-PP အဆိုပြုလွှာတွင် REDD+ အတွက် သက်ဆိုင်ရာ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများကို သတ်မှတ်ဖော်ထုတ်ထားပြီး၊ သစ်တောပေါ် မှီခိုနေရသော ဒေသခံပြည်သူများ၊ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၊ အမျိုးသမီးများ၊ လူငယ်များအပါအဝင် ထိခိုက်လွယ်သော အုပ်စုများသည် REDD+ အစီအစဉ်တစ်ခု ဖော်ထုတ်ခြင်းနှင့် ဆောင်ရွက်ခြင်းတွင် ပါဝင်သင့်ကြောင်းကို အလေးအနက်ဖော်ပြထားသော်လည်း ထိုအုပ်စုများအား သီးသန့်ဦးတည်သည့် သင့်လျော်သော မဟာဗျူဟာများ ဖော်ပြထားခြင်းမရှိကြောင်း လေ့လာသုံးသပ်ရပါသည်။

REDD+ အတွက် အဆင်သင့်ဖြစ်မှုကို တိုးတက်စေသည့်အနေဖြင့် အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံသည် ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ဇွန်လတွင် နိုင်ငံအဆင့် REDD+ မဟာဗျူဟာကို အပြီးသတ်နိုင်ခဲ့ပါသည်။ ယင်းမဟာဗျူဟာတွင် REDD+ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းအတွက် စည်းမျဉ်း(၅)ခု ကို ဖော်ပြထားပါသည်။ ယင်းတို့တွင် ထိရောက်မှုရှိခြင်း၊ အကျိုးရှိခြင်း၊ မျှတခြင်း၊ ပွင့်လင်း မြင်သာမှုရှိခြင်း၊ တာဝန်ခံမှုရှိခြင်း တို့ပါဝင်ပါသည်။ တရားမျှတမှုအတွက် ညွှန်းကိန်းများကို ဖော်ပြရာတွင် သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှု အထူးသဖြင့် လူမှုစီးပွားနှင့် ပတ်ဝန်းကျင် ပြောင်းလဲမှုများကြောင့် ထိခိုက်လွယ်သော အမျိုးသမီးများ နှင့် ဒေသခံပြည်သူများအပါအဝင် လူ့အခွင့်အရေး အားလုံးကို REDD+ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းအတွက် အရေးကြီးသော ညွှန်းကိန်းများအဖြစ် ထည့်သွင်းစဉ်းစားပါသည်။

REDD+ ၏ စည်းမျဉ်း(၅)ခုအနက် စတုတ္ထမြောက် စည်းမျဉ်းသည် REDD+ မဟာဗျူဟာကို ထိရောက်စွာ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန်အတွက် သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှုကဏ္ဍတွင် လုပ်ငန်းအရွေ့နှင့်ယဉ်ကျေးမှုပြောင်းလဲခြင်းကိုအလေးအနက်ထားပါသည်။ ဤအကြောင်းအရာတွင် ကျားမတန်းတူညီမျှမှုကို တုန့်ပြန်ခြင်းသည် ပိုမိုကောင်းမွန်သောလုပ်ငန်းသဘာဝတစ်ခု ဖန်တီးပေးရန်အတွက် အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးများ၏ အခန်းကဏ္ဍများ၊ လိုအပ်ချက်များနှင့် တာဝန်ညီမျှမှုများကို အလေးအနက်ထားသော ပထမဆုံးစည်းမျဉ်းအဖြစ် စဉ်းစားနိုင်ပါသည်။

ကျားမတန်းတူညီမျှမှုကို တုန့်ပြန်ခြင်းသည် ကျားမတန်းတူညီမျှမှုဆိုင်ရာ ပြဿနာများနှင့် စိတ်ဝင်စားမှုများကို အသိအမှတ်ပြုသော စွမ်းရည်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုတုန့်ပြန်ခြင်းတွင် အမျိုးသမီးများ၏ အမျိုးမျိုးသော ခံယူသိမြင်ချက်များနှင့် ပြင်းပြသော ရည်ရွယ်ချက်များအား အသိအမှတ်ပြုသောစွမ်းရည်လည်း ပါဝင်ပြီး၊ ယင်း ခံယူသိမြင်ခြင်းနှင့် ရည်ရွယ်ချက်များသည် အမျိုးသမီးများ၏ ကွဲပြားခြားနားသော လူမှုရေးအကြောင်းအရာများနှင့် အကျိုးဆက်ဖြစ်သော ကျားမအခန်းကဏ္ဍများပေါ်တွင် အခြေခံနေပါသည်။ ထို့အပြင် အောက်ပါတို့ကို ဆောင်ရွက်ခြင်းအားဖြင့် သစ်တောနှင့် မြေအသုံးချအုပ်ချုပ်မှု ပိုမိုခိုင်မာစေခြင်းကိုလည်း အလေးအနက်ထားပါသည်-

- (က) အဓိကအားဖြင့် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၊ အမျိုးသမီးများ၊ ကလေးများ၊ ဆင်းရဲသူများ အပါအဝင် ထိခိုက်လွယ်သည့် အုပ်စုများအတွက် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် ပူးပေါင်းပါဝင်မှု ရရှိစေမည့် လိုက်လျောညီထွေရှိမှုကို တိုးတက်စေခြင်း။
- (ခ) ရရှိနိုင်သော သတင်းအချက်အလက်များအား ပိုမိုနားလည်မှုစေရန်အတွက် အဓိကအားဖြင့် အမျိုးသမီးများနှင့် အခြားထိခိုက်လွယ်သော အုပ်စုများအပါအဝင် ဒေသခံပြည်သူများအား စွမ်းဆောင်ရည် မြှင့်တင်ပေးခြင်း။
- (ဂ) ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်းဖြစ်စဉ်တွင် ပူးပေါင်းပါဝင်ခြင်း။

လူမှုဆိုင်ရာဘေးကင်းလုံခြုံမှုအစီအမံရှုထောင့်မှကြည့်ပါက REDD+ မဟာဗျူဟာသည် ၎င်းအားထိရောက်စွာ အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် အနိမ့်ဆုံးညွှန်းကိန်းတစ်ခုအနေ ဖြင့် ကျားမညီမျှမှုနှင့် အားနည်းချိနဲ့သော အုပ်စုများ၏ သာတူညီမျှစွာပူးပေါင်းပါဝင်ခွင့် များ ကို ထောက်ခံထားပါသည်။ ၎င်းတွင် ရိုးရာဓလေ့အရ လူမှုစီးပွားနှင့်နိုင်ငံရေးဖြစ်စဉ် များမှ အပယ်ခံထားရသော ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၊ ဒေသခံပြည်သူများ၊ အမျိုးသမီးများ၊ အခြားအပယ်ခံအုပ်စုများ အပါအဝင် သစ်တောပေါ်မှီခိုနေရသော ပြည်သူများအား ကာကွယ်ရန်နှင့် ၎င်းတို့အကျိုးအမြတ်ရှိစေရန်အတွက် လူမှုဆိုင်ရာဘေးကင်းလုံခြုံမှုအစီ အမံများကို ဒီဇိုင်း ဆွဲရာတွင် လိုအပ်သည်များကိုလည်း ရှင်းလင်းစွာဖော်ပြထားပါသည်။ REDD+ ဆောင်ရွက်နေစဉ်အတွင်း ထိုကဲ့သို့သော အခြေအနေမျိုးသည် ၎င်းတို့အတွက် လူ့အခွင့်အရေးနှင့် REDD+ မှရရှိမည့် အကျိုး အမြတ်များတောင်းဆိုရာတွင် အကျိုး ယုတ်နိုင်သည့် အနေအထားတစ်ခုသို့ ရောက်ရှိသွားစေနိုင်ပါသည်။ REDD+ ဘေးကင်း လုံခြုံမှုအစီအမံများသည် အပယ်ခံအုပ်စုများအား ၎င်းတို့၏ အခွင့်အရေးများကို အပြည့် အဝသိရှိစေပြီး၊ ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်းဖြစ်စဉ်တွင် ၎င်းတို့၏ အခန်းကဏ္ဍကို တိုးတက် စေမည့် ရွေးချယ်မှုများကို ပြုလုပ်ခွင့်ပေး၍ အနာဂတ်ကာလတွင် REDD+ နည်းလမ်းမှ အကျိုးအမြတ်များ ရရှိစေပါသည်။

လာအိုနိုင်ငံ

လာအိုနိုင်ငံ၏ ၁၉၉၁ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည် မိသားစုအရေးကိစ္စများအပြင် နိုင်ငံရေး၊ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် လူမှုရေးနယ်ပယ်များတွင် အမျိုးသားနှင့်အမျိုးသမီးနှစ်ဦးလုံး အား ညီမျှသောအခွင့်အရေးများ ရရှိစေရန် အာမခံထားပါသည်။ ၂၀၀၃ ခုနှစ်၊ ဖွဲ့စည်း ပုံအခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ချက်အရ “အမျိုးသမီးများ၏ တိုးတက်မှုကို ကူညီခြင်းနှင့် အမျိုး သမီးများနှင့် ကလေးများ၏ တရားဝင် အခွင့်အရေးများကို ကာကွယ်ခြင်း” အတွက် အားထုတ်မှုများကို ထပ်မံခိုင်မာစေခဲ့ပါသည်။ လာအိုနိုင်ငံသည် CEDAW တွင် လက်မှတ် ရေးထိုးထားသော နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်ပြီး၊ ဘီဂျင်းကြေငြာချက်နှင့် လုပ်ငန်းစီမံချက်အပေါ် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်တွင်လည်း ပူးပေါင်းပါဝင်ခဲ့ပါသည်။ ၂၀၀၃ ခုနှစ် တွင်

လာအိုနိုင်ငံအစိုးရသည် အမျိုးသမီးများ တိုးတက်ရေးဆောင်ရွက်ခြင်းဆိုင်ရာ မူဝါဒနှင့် မဟာဗျူဟာချမှတ်ရာတွင် အစိုးရအား အကူအညီပေးနိုင်ရန် အမျိုးသမီး တိုးတက်ရေး ဆိုင်ရာ နိုင်ငံအဆင့်ကော်မရှင် (NCAW) ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ပါသည်။ အများပြည်သူ အဖွဲ့ အစည်း တစ်ခုဖြစ်သည့် လာအိုအမျိုးသမီးသမဂ္ဂ (LWU) သည် ယင်းဖြစ်စဉ်တွင် အဓိက ဇာတ်ကောင်တစ်ဦးဖြစ်ပြီး၊ စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍနှင့် အသေးစားနှင့် အလတ်စား စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများတွင် စွမ်းဆောင်ရည်တိုးတက်စေခြင်းဖြင့် အမျိုးသမီးများ၏ ဝင်ငွေ တိုးမြှင့်ရေးကို ကူညီခဲ့သည့် နှစ်ပေါင်း (၅၀) ကျော် ရာဇဝင်ရှိခဲ့ပါသည်။

လာအိုနိုင်ငံတွင် ကျားမတန်းတူညီမျှမှုကို အဓိကကဏ္ဍအဖြစ်ထည့်သွင်းရန် ဖော်ပြထား သည့် သစ်တောမူဝါဒသည် ၁၉၈၇ ခုနှစ်ကပင်ရှိခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် မူဝါဒနှင့် အဖွဲ့အစည်းမူဘောင်များရှိသော်လည်း၊ အထူးသဖြင့် မူဝါဒများအား အဓိပ္ပာယ် သတ်မှတ် ခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းတွင် ကွက်လပ်များစွာရှိနေဆဲဖြစ်ပါသည်။ သစ်တော စီမံအုပ်ချုပ်မှုလုပ်ငန်း အမျိုးမျိုးတွင် အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးများ၏ အခန်းကဏ္ဍနှင့် တာဝန်များအား အဓိပ္ပာယ်သတ်မှတ်ရာတွင် မသဲကွဲမှုများရှိခြင်းနှင့်မူဝါဒ အကောင်အထည် ဖော်ရာတွင် အားနည်းမှုများကြောင့် သစ်တောကဏ္ဍတွင် ကျားမတန်းတူညီမျှဆိုင်ရာ ကွက်လပ်များကို ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းရန် ကျန်ရှိနေပါသေးသည်။

လာအိုနိုင်ငံသည် REDD+ အဆင်သင့်ဖြစ်မှုအတွက်စီမံချက်အဆိုပြုလွှာ (R-PP) ကိုပြင်ဆင် ထားပြီး၊ REDD+ လမ်းပြမြေပုံကို ပြင်ဆင်ရန်ကျန်ရှိနေပါသည်။ R-PP အဆိုပြုလွှာကို သုံးသပ် ကြည့်ရာတွင် "ကျားမတန်းတူညီမျှမှု"သည် REDD+ အတွက် လူမှုရေးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ခြင်းအစီရင်ခံစာများနှင့်သာ ပတ်သက်နေကြောင်း တွေ့ရှိရ ပါသည်။ အဆိုပြု လွှာတစ်ခုလုံးတွင် အမျိုးသမီးများနှင့် ပတ်သက်သည့် ရည်ညွှန်းချက် (၂)ခုသာ ပြုလုပ်ထားပြီး၊ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများနှင့် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးခြင်း ဖြစ်စဉ် အကြောင်းအရာတွင် ဖော်ပြထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ R-PP ပြင်ဆင်ချိန်အတွင်းတွင် ညှိနှိုင်း ဆွေးနွေးခြင်းလုပ်ငန်းကို လက်ရှိ REDD+ အသင့်ဖြစ်စေခြင်းလုပ်ငန်းများကို မြင်တွေ့ နိုင်သော နိုင်ငံအဆင့်နှင့် ပြည်နယ်အဆင့် ဆက်စပ် ပတ်သက်သူအချို့နှင့်သာ ပြုလုပ် ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ လာအိုအမျိုးသမီးသမဂ္ဂ (LWU) သည် ဒုတိယအကြိမ်ဆွေးနွေးညှိနှိုင်း

ပွဲတွင်သာ ပါဝင်လာခြင်းဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် R-PP တွင်ဖော်ပြထားချက်အရ LWU အဖွဲ့သည် R-PP ၏ သဘောတရားစတင်ဆွေးနွေးစဉ်မှ ရေးဆွဲပြီးသည့် အချိန်အထိ ပါဝင်ခဲ့ခြင်းရှိမရှိဆိုသည်မှာ မရှင်းလင်းပါ။ သို့ဖြစ်၍ အထက်တွင် အကျဉ်းဖော်ပြထား သည့်အတိုင်း R-PP ရေးဆွဲရာတွင် ယနေ့လာအိန်နိုင်ငံ ရပ်တည်နေသကဲ့သို့ REDD+ မူဝါဒ၊ စီမံချက်များတွင် ကျားမ တန်းတူညီမျှမှုကို အဓိကကဏ္ဍအဖြစ် ထည့်သွင်းခြင်းအား လုံလောက်စွာ ဦးတည်နိုင်ခဲ့ခြင်း မရှိကြောင်း ရှင်းလင်းစွာဖော်ပြနေပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ

မြန်မာနိုင်ငံသည် CEDAW တွင်လက်မှတ်ရေးထိုးထားသော နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် အမျိုးသမီးများတိုးတက်ရေးအတွက် နိုင်ငံအဆင့် လုပ်ငန်းစီမံချက် (၂၀၁၁-၂၀၁၅)ကို မူကြမ်း ရေးဆွဲခဲ့ ပြီး ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းလုပ်ငန်းစီမံချက်က မြန်မာနိုင်ငံ၏ အမျိုးသမီးများ အားလုံးကို ပြည်ထောင်စုမြန်မာ နိုင်ငံအစိုးရ၏ အကူအညီဖြင့် ၎င်းတို့၏ အခွင့်အရေးများကို အပြည့်အဝ ခံစားနိုင်စေရန်နှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးရန် သတ်မှတ်ထား ပါသည်။ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ၊ လူမှုဝန်ထမ်း၊ ကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ပြန်လည် နေရာချထားရေး ဝန်ကြီးဌာနလက်အောက်ရှိ လူမှုဝန်ထမ်းဦးစီးဌာနသည် အမျိုးသမီးများ

အပါအဝင် ထိခိုက်လွယ်သော အုပ်စုများအား လူမှုပေါင်းစပ်စုစည်းခြင်း မဟာဗျူဟာများ နှင့်အညီ လူမှုဝန်ဆောင်မှုများ တိုးတက်အောင်ဆောင်ရွက်ပေးရန် တာဝန်ရှိသော ဦးဆောင်အဖွဲ့အစည်း ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည်လည်း အမျိုးသမီးများ တိုးတက်စေရန် အတွက် နိုင်ငံအဆင့်မြန်မာ့အမျိုးသမီးရေးရာ ကော်မတီ (MNCWA) ကို ၁၉၉၆ခုနှစ်တွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့ပါသည်။ ဆက်လက်၍ နိုင်ငံအဆင့် မြန်မာ့အမျိုးသမီးရေးရာ လုပ်ငန်းကော်မတီ၊ ပြည်နယ်၊ တိုင်း၊ ခရိုင်နှင့် မြို့နယ်အဆင့် အမျိုးသမီးရေးရာ လုပ်ငန်းကော်မတီများကိုလည်း ဆက်လက် ဖွဲ့စည်းခဲ့ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် အမျိုးသမီးများတိုးတက်ရေး၊ လုံခြုံမှုရှိစေရေးအတွက် လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရာတွင် MNCWA ကို ကူညီရန်နှင့် ပြည်တွင်း/ပြည်ပအစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများ နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို တိုးတက်စေရန်အတွက် မြန်မာ့အမျိုးသမီးရေးရာ အဖွဲ့ချုပ်ကို ၂၀၀၃ ခုနှစ်တွင် တည်ထောင်ခဲ့ပါသည်။

ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် REDD+ နှင့်ပတ်သက်၍ မြန်မာနိုင်ငံသည် REDD+ လမ်းပြ မြေပုံကိုရေးဆွဲပြီးဖြစ်ပါသည်။ လမ်းပြမြေပုံရေးဆွဲခြင်းဖြစ်စဉ်ကိုကူညီရန်ဖွဲ့စည်းထားသော နည်းပညာလုပ်ငန်းအဖွဲ့ (၃)ခု အနက် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများအား ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးမှုနှင့် ဘေးကင်းလုံခြုံမှုအစီအမံများဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းအဖွဲ့သည် အမျိုးသမီးများနှင့် တိုင်းရင်းသား လူနည်းစုများ / ဌာနေတိုင်းရင်းသားအုပ်စုများ(၎င်းတို့၏ကွန်ယက်များ အပါအဝင်) အား ကိုယ်စားပြုသော သို့မဟုတ် ကူညီပေးနေသော ဆက်စပ်ပတ်သက်သူအားလုံး ပါဝင်စေ ရန်နှင့် REDD+ အဆင်သင့် ပြင်ဆင်ခြင်းဖြစ်စဉ်တွင် ၎င်းတို့၏ အကျိုးစီးပွားများနှင့် အလား အလာရှိသော အခန်းကဏ္ဍများတွင် ပေါင်းစပ်ပါဝင်နိုင်စေရန်အတွက် တာဝန်ရှိသော လုပ်ငန်း အဖွဲ့ ဖြစ်ပါသည်။

နီပေါနိုင်ငံ

နီပေါနိုင်ငံသည် CEDAW ကို လက်မှတ်ရေးထိုးအတည်ပြုခဲ့ပြီး နိုင်ငံ၏ဖွံ့ဖြိုးရေးအစီအစဉ် အားလုံးတွင် ကျားမညီမျှမှုနှင့် လူမှုပါဝင်မှု (GESI)တိုးတက်စေရန်အတွက် လမ်းညွှန်ချက် များလည်း ရှိပြီးဖြစ်ပါသည်။ လမ်းညွှန်ချက်များက တိုင်းရင်းသားဖြစ်မှု၊ မသန်မစွမ်းဖြစ်မှု၊ ကျားမနိုင်ငံသားဖြစ်မှု၊ နိုင်ငံရေးအမြင်၊ လူမျိုး၊ ဇာတ် သို့မဟုတ် ကိုးကွယ်သည့် ဘာသာ ပေါ် အခြေခံ၍ တစ်နည်းနည်းဖြင့် အပယ်ခံထားရသော နိုင်ငံသားများ၏ ပါဝင်မှုနှင့် ဆင်းရဲသူများနှင့် အပယ်ခံအုပ်စုများအတွက် ထောက်ခံပေးသော အသိအမှတ်ပြုမှုများကို အားပေးထားပါသည်။

၁၉၉၅ ခုနှစ်တွင် နီပေါနိုင်ငံသည် အမျိုးသမီး၊ ကလေးသူငယ်နှင့် လူမှုရေးဝန်ကြီးဌာနကို ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခဲ့ပါသည်။ ထိုဝန်ကြီးဌာနသည် နိုင်ငံအဆင့်ဖွံ့ဖြိုးရေး စီမံချက်များ၊ မူဝါဒများနှင့် အစီအစဉ်များတွင် ကျားမတန်းတူညီမျှမှုကို အဓိကကဏ္ဍအဖြစ် ထည့်သွင်း

ခြင်း၊ အမျိုးသမီးများအား လုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးခြင်းနှင့် ကျားမညီမျှမှု၊ နိုင်ငံဖွံ့ဖြိုးရေးတွင် အမျိုးသမီးများ ပြည့်ဝစွာနှင့် ညီမျှစွာပါဝင်မှုကို တားဆီးနေသော လူမှုယဉ်ကျေးမှုများ၊ အပြုအမူများကို ဖယ်ရှားသည့် အစပျိုးနည်းလမ်းများကို တက်ကြွစွာ ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။

နီပေါနိုင်ငံသည် အခြားသော အခြေခံလူတန်းစားစီမံကိန်းဝင်နိုင်ငံများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက သစ်တော ကဏ္ဍ၏ ပန်းတိုင်များ၊ မူဝါဒများ၊ အစီအစဉ်များတွင် ကျားမတန်းတူညီမျှမှုအား အဓိက ကဏ္ဍအဖြစ်ထည့်သွင်းခြင်းတွင် အတိုးတက်ဆုံးဖြစ်ဟန်ရှိပါသည်။ လက်ရှိ နီပေါနိုင်ငံ၏ မူဝါဒအပြောင်းအလဲများက အမျိုးသမီးများအား မြေပိုင်ဆိုင်ခွင့်အသစ်များကို အသိအမှတ်ပြုထားပြီး၊ ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်း၏ အမြင့်ဆုံးအဆင့်များတွင်ပင် ၎င်းတို့၏ ပြဿနာများကို ဖြေရှင်းနိုင်ခွင့် ရှိလာပါသည်။ နောက်ဆုံးစာရင်းအင်း အချက်အလက်များအရ နိုင်ငံ၏ လေးပုံတစ်ပုံနီးပါးရှိသော သစ်တောများကို အရေအတွက် ၁၇၈၀၀ ကျော် ခန့် ရှိသော ဒေသခံ ပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောအသုံးပြုသူများအဖွဲ့ (CFUGs)များက စီမံခန့်ခွဲနေကြပါသည်။ CFUGs အဖွဲ့ဝင်များအနက် ၃၁% နီးပါးသည် အမျိုးသမီးများ ဖြစ်ပြီး၊ CFUGs အဖွဲ့ပေါင်း ၈၀၀ ကျော်ကို အမျိုးသမီးအဖွဲ့ဝင်များက လုံးဝဦးဆောင်နေကြခြင်းဖြစ်ပါသည်။

အရပ်ဖက် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများအတွင်းတွင်လည်း ဟိမဝန္တာအခြေခံလူတန်းစား အမျိုးသမီးများ၏ သဘာဝသယံဇာတစီမံအုပ်ချုပ်မှုအဖွဲ့ (HIMAWANTI) နှင့် နီပေါနိုင်ငံ ဒေသခံ ပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောအသုံးပြုသူများအဖွဲ့(FECOFUN)တို့သည် နိုင်ငံတကာက အသိအမှတ် ပြုထားရပြီး၊ သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှုတွင် အမျိုးသမီးများ၏ အခွင့်အရေးများကို ထောက်ခံခြင်းအတွက် ဦးဆောင်နေသော အဖွဲ့များဖြစ်ကြပါသည်။

သို့ရာတွင် နီပေါနိုင်ငံ၏ R-PP သည် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် REDD+ လမ်းကြောင်းတွင် အမျိုးသမီးများအား ထိခိုက်လွယ်သော အဖွဲ့ဝင်များအဖြစ်သတ်မှတ်ထားသော်လည်း၊ နီပေါနိုင်ငံ REDD+ လုပ်ငန်းစဉ်တွင် အမျိုးသမီးများပါဝင်စေမည့် ထိရောက်သောနည်းလမ်းများကို ဖော်ထုတ်ရန် လိုအပ်နေပါသေးသည်။ နီပေါနိုင်ငံတွင် REDD+ ကို အဓိကအကောင်အထည်ဖော်သည့် အဖွဲ့အစည်းဖြစ်သော သစ်တောနှင့် မြေဆီလွှာထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန (MFSC) တွင် ဝန်ထမ်း (၁၆)ဦးအနက် (၂)ဦးသာ အမျိုးသမီးများ ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် R-PP အတွင်း၌ REDD+ တွင် ကျားမတန်းတူညီမျှမှုပြဿနာများ ဖြေရှင်းရန်အတွက် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းခြင်းကို တစ်ခုတည်းသော မဟာဗျူဟာအဖြစ် အကြံပြုထားပါသည်။ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူအမျိုးမျိုး ပါဝင်မှုကိုအသုံးပြုရန် အကြံပြုထားသော်လည်း REDD+ မူဝါဒချမှတ်သည့် အဖွဲ့များ၊ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ၏ ဖိုရမ်များ၊ R-PP တွင် ကျားမတန်းတူညီမျှမှုအကြောင်းအရာများကို ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်းထားသည့် အထောက်အထားများ မတွေ့ရှိရပါ။

ဗီယက်နမ်နိုင်ငံ

ဗီယက်နမ်နိုင်ငံကို အာရှပစိဖိတ်ဒေသအတွင်းတွင် ကျားမညီမျှမှုနှင့် ပတ်သက်၍ ဦးဆောင် သူ တစ်နိုင်ငံအဖြစ် စဉ်းစားနိုင်ပါသည်။ အကြောင်းရင်းတစ်စိတ်တစ်ပိုင်းမှာ ဗီယက်နမ် အမျိုးသမီးများအား အခွင့်အရေး ပေးခြင်းဆိုင်ရာစနစ်တစ်ခုကို ထောက်ပံ့ပေးထားသောခိုင်မာသည့် ဥပဒေနှင့် မူဝါဒမူဘောင်များကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုဥပဒေ၊ မူဝါဒ များတွင် နိုင်ငံရေး၌ ပါဝင်နိုင်ရန်ထောက်ခံပေးသော မူဝါဒများ၊ များပြားသော မိခင်ဆိုင်ရာအကျိုးအမြတ်များ၊ မျိုးဆက်ပွားရန် ဆုံးဖြတ်ချက်ချပိုင်ခွင့် စသည်တို့ပါဝင်ပါသည်။ ဗီယက်နမ် နိုင်ငံသည် CEDAW နှင့် ကျားမညီမျှမှု ဥပဒေကို လက်မှတ်ရေးထိုးအတည်ပြုခဲ့ပါသည်။ အမျိုးသမီးများအား ကိုယ်စားပြုရန်အတွက် ဝန်ကြီးဌာန ပေါင်းစုံပါဝင်သော နိုင်ငံအဆင့် အမျိုးသမီးတိုးတက်ရေးကော်မတီ (NCFAW) ကို ဖွဲ့စည်း ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ NCFAW ၏ အောက်တွင် ဝန်ကြီးဌာနအားလုံး၊ ဌာနအားလုံး၊ နိုင်ငံ၏ ပြည်နယ်အားလုံးတို့တွင် အမျိုးသမီးတိုးတက်ရေးကော်မတီ (CFAWs)များ ဖွဲ့စည်းထားရှိပါသည်။ ထို့အပြင် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံ၊ အမျိုးသမီးများသမဂ္ဂသည် အများပြည်သူ ပါဝင်သော အဖွဲ့အစည်း တစ်ခုဖြစ်၍ ဗဟိုအဆင့်မှအောက်ခြေအဆင့်အထိ ဗီယက်နမ် အမျိုးသမီးများက ပါဝင်လှုပ်ရှား၍ CFAWs များနှင့် နီးကပ်စွာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ပါသည်။ ထိုသမဂ္ဂသည် အမျိုးသမီးများ၏ ဘဝမြှင့်တင်ရေးနှင့် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးမှု စီမံကိန်းများစွာကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။

သို့ရာတွင် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံ၌ ကျားမ ညီမျှမှုများ ပုံမှန်ရှိနေသော အခြားနယ်ပယ်များလည်း ရှိပါသည်။ ဤကိစ္စရပ်များတွင် အမျိုးသမီးဦးဆောင်သော အိမ်ထောင်စုများအား ဆင်းရဲခြင်းဆီသို့ ရောက်ရှိလွယ်စေမှုလည်း ပါဝင်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် အမျိုးသမီးများသည် အမျိုးသားများထက် လုပ်ခပိုမိုနည်းပါးစွာဖြင့် နာရီများစွာအလုပ်ပိုလုပ်ရခြင်း၊ မြေပိုင်ဆိုင်မှု၊ တရားဝင်ချေးငွေ၊ လုပ်ငန်းခွင်သင်တန်း သို့မဟုတ် ကျွမ်းကျင်မှု မြှင့်တင်ပေးခြင်းများအား အမျိုးသမီးများက အကန့်အသတ်ဖြင့်သာရရှိခြင်း၊ အထူးသဖြင့် ဒေသတွင်း ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်သည့် နေရာများ၌ ကိုယ်စားမပြုနိုင်ခြင်း စသည်တို့ဖြစ်ပါသည်။

သစ်တောကဏ္ဍအတွင်းတွင် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံ၏ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ (မြေ၊ သစ်ပင်များ နှင့် တောရိုင်းတိရစ္ဆာန် များအပါအဝင်) သစ်တောသယံဇာတအားလုံးတို့သည် ပြည်သူပိုင်ဖြစ်ကြောင်း ညွှန်ကြားထားပါသည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်၊ သစ်တောကာကွယ်ရေးဌာန၏ အချက်အလက်များအရ တစ်အိမ်ထောင်စုချင်းနှင့် ဒေသခံပြည်သူများသည် စုစုပေါင်း မြေဧရိယာ၏ ၂၈% နီးပါးကို ပိုင်ဆိုင်ထားကြပါသည်။ ထို့အပြင် ၂၀၀၇ ခုနှစ် မြေယာဥပဒေအရ (စီးပွားဖြစ်သစ်တောများ တည်ထောင်နိုင်သည့် အခွင့်အရေးများကိုထောက်ပံ့ပေးသော) မြေအသုံးပြုခွင့်လက်မှတ်များအဖြစ် မြေပူးတွဲမှတ်ပုံတင်ရာတွင် ဇနီးမောင်နှံ

နှစ်ဦးလုံးက လက်မှတ်ရေးထိုးနိုင်ပြီဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ဤဥပဒေအကြောင်း အသိ နိုးကြားမှု အလွန်နည်းပါးပြီး၊ မြေမှတ်ပုံတင်ခြင်းကို အမျိုးသားများကသာ လွှမ်းမိုးထား ကြဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် အိမ်ထောင်စုများအား သစ်တောလုပ်ငန်းများနှင့် စီမံ အုပ်ချုပ်မှုအတွက် သစ်တောမြေခွဲဝေချထားပေးသည့် လက်ရှိအလေ့အထများသည် အမျိုးသမီးများ၏ လုပ်အားနှင့် အသိပညာ ထည့်ဝင်ဆောင်ရွက်မှုများကို မှေးမှိန်လာ စေပါသည်။

REDD+ အနေဖြင့်၊ ဝီယက်နမ်နိုင်ငံ၏ R-PP အဆိုပြုလွှာသည် အခြေခံမူဝါဒနှင့် ထိခိုက်မှု ဆန်းစစ်ခြင်းတို့အတွက် တိုင်းရင်းသားအုပ်စုများ၏ အခွင့်အရေးများနှင့် အသက်မွေးဝမ်း ကျောင်းစနစ်များ၊ ကျားမတန်းတူညီမျှမှုဆိုင်ရာ ပြဿနာများ၊ အုပ်ချုပ်မှုများအတွက် အထူးထည့်သွင်းစဉ်းစားချက်များကို အလေးပေးထားပါသည်။ အထူးသဖြင့် UN-REDD+ အစီအစဉ် အပါအဝင်၊ လက်ရှိဆောင်ရွက်ဆဲ REDD+ စီမံကိန်းအချို့သည် စီမံကိန်း လုပ်ငန်းများတွင် ကျားမတန်းတူညီမျှမှုအား အဓိကကဏ္ဍအဖြစ်ထည့်သွင်းခြင်းကို များစွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ပါသည်။ အချို့သော အစပျိုးလုပ်ငန်းများတွင် အမျိုးသမီးများအပါအဝင် ဒေသခံပြည်သူများနှင့် အတူ FPIC ကို အလွန်ကျယ်ပြန့်စွာ အသုံးပြုခဲ့သဖြင့် လုပ်ငန်းစဉ် များ၏ သဘာဝနှင့် အကျိုးအမြတ်များအကြောင်း အသိပိုမိုနိုးကြားလာခြင်းနှင့် သစ်တော ကာကွယ်ခြင်းအတွက် တာဝန်ပိုယူလာခြင်းစသည့် ရလဒ်များကိုရရှိခဲ့ပါသည်။ သစ်တော စီမံအုပ်ချုပ်မှု ဘုတ်အဖွဲ့သည် REDD+ စီမံကိန်းများဆောင်ရွက်ရာတွင် အမျိုးသမီးများ အပါအဝင် ဒေသခံပြည်သူများနှင့် နီးကပ်စွာ အလုပ်လုပ်ခဲ့ကြပါသည်။ ထိုသို့အလုပ်လုပ် ခြင်းဖြင့် ဒေသခံများက ၎င်းတို့၏စိတ်ဝင်စားမှုများနှင့် ပြဿနာများကို ဘုတ်အဖွဲ့ဝင်များနှင့် ဆွေးနွေးရန် ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်ရာတွင် ကူညီပေးနိုင်ခဲ့ပါသည်။

အပိုင်း (၄) စွမ်းဆောင်ရည်တိုးတက်စေခြင်း

မေးခွန်း(၉)

အခြေခံလူတန်းစားများအား REDD+ နှင့် အသိနီးကြားစေရေးလှုပ်ရှားမှုများကို ပံ့ပိုးကူညီပေးရာတွင် ဦးတည်ရမည့် ကျားမတန်းတူညီမျှမှုဆိုင်ရာ အဓိကအချက်များမှာဘာဖြစ်ပါသလဲ။

ဒေသအဆင့်တွင် REDD+ ဆိုင်ရာ အသိနီးကြားစေမှုလှုပ်ရှားမှုများကို စီစဉ်ချိန်တွင်၊ ကျားမတန်းတူညီမျှမှုကို တုန့်ပြန်သော Facilitation ကို အထောက်အပံ့ဖြစ်စေမည့်အချက်အချို့ရှိပါသည်။ သို့ရာတွင် အောက်တွင် ဖော်ပြထားသောအချက်များကို ဥပဒေသများထက် သက်ရောက်မှုပိုမိုကောင်းမွန်စေမည့် လမ်းညွှန်ချက်များအနေဖြင့်သာ ရှုမြင်သင့်ကြောင်း သတိပြုစေလိုပါသည်။ ဒေသခံ Facilitator များက ၎င်းတို့၏ နောက်ခံ အကြောင်းအရာနှင့် လူမှုရေး/ယဉ်ကျေးမှုအခြေအနေများပေါ်မူတည်၍ လိုအပ်သလို ပြုပြင်ပြောင်းလဲပြင်ဆင်ရပါမည်။

- **ဒေသခံတို့၏ လူမှုရေး/ယဉ်ကျေးမှုတန်ဖိုးများကို အသိအမှတ်ပြု၍ လေးစားပါ** - REDD+ အသိနီးကြားစေမှု လုပ်ငန်းကို မစီစဉ်မီတွင်၊ Facilitators များသည် ဒေသခံများ၏ လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှု တန်ဖိုးများ၊ လူဦးရေဆိုင်ရာပုံစံများ၊ အထူးသဖြင့် အမျိုးသမီးများပါဝင်၍အောင်မြင်သော လုပ်ငန်းများ၊ ဒေသတွင်း ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်ခြင်းဖြစ်စဉ်များတွင် အမျိုးသမီးများ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှု တိုးတက်စေသောလုပ်ငန်းများကို ကောင်းစွာ သိရှိထားရပါမည်။
- **သင့်တော်သော ထောက်ပံ့ဝန်ဆောင်မှု အစီအစဉ်များကို သေချာအောင်လုပ်ပါ** - Facilitator များသည် REDD+ သင်တန်းနှင့်စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ခြင်းတွင် အမျိုးသားနှင့်အမျိုးသမီးများ၏ပူးပေါင်းပါဝင်မှုတိုးတက်စေရန်အတွက် သင်တန်းအစီအစဉ်များနှင့် နေ့စဉ်ပုံမှန်လုပ်ငန်းများ ပြင်ဆင်ရာတွင် အများကြိုက်နှစ်သက်သည့် အချိန်ဇယားကို သတိပြုရပါမည်။ နို့တိုက်မိခင်များနှင့် ကလေးငယ်များရှိသော အမျိုးသမီးများအတွက် သင့်တော်သော ကလေးထိန်းဝန်ဆောင်မှုကဲ့သို့သော အထူးလုပ်ငန်းများကိုဆောင်ရွက်ပေးရပါမည်။
- **ထူးခြားသော ဒေသတွင်း အသိပညာနှင့် အတွေ့အကြုံများမှတစ်ဆင့်တည်ဆောက်ယူပါ** - ဒေသခံပြည်သူများတွင် ဒေသနှင့်ပတ်သက်သည့် ရာသီဥတု၊ သစ်တောသယံဇာတများ၊ ယင်းတို့အား အသုံးပြုပုံနှင့် စီမံအုပ်ချုပ်မှုများအကြောင်း ကြွယ်ဝသော အသိပညာများ ပိုင်ဆိုင်ထားကြပါသည်။ ၎င်းတို့သည် အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးနှစ်ဦးလုံး၏ နေ့စဉ်အခန်းကဏ္ဍနှင့် တာဝန်များပေါ်မူတည်၍လည်း ကွဲပြားကြပါသည်။ ထို့ကြောင့် Facilitators များသည် အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးသင်တန်းသားများအား ၎င်းတို့၏ အတွေ့အကြုံများကို ဝေမျှကြရန်နှင့် ဘုံလမ်းကြောင်းတစ်ခု တည်ထောင်ခြင်း

တွင် ကူညီကြရန် အားပေးပါ။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ရန် ပထမဆုံးအဆင့်မှာ သင်တန်း သားများ၏ နားလည်မှုကို တည်ဆောက်ပေးရန်နှင့် တစ်ဦးချင်းစီအား အခြားသူများ၏ အသိပညာအခြေခံနှင့်အတွေ့အကြုံများနှင့် ဆက်စပ်မိအောင်ကူညီပေးရန်ဖြစ်ပါသည်။ နောက်အဆင့်တွင်ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် REDD+ နှင့်ပတ်သက်သည့်သဘောတရား အသစ်များ၊ နည်းပညာဆိုင်ရာ အသုံးအနှုန်းများ၊ သိပ္ပံပညာဆိုင်ရာ ရှင်းပြချက်များ ကို ရှင်းလင်းလွယ်ကူစေရန်အတွက် ဤစုပေါင်းထားသော အသိပညာပေါ်တွင် တည်ဆောက်ယူခြင်း ပါဝင်ပါသည်။ ဤဖြစ်စဉ်သည် အမျိုးသားနှင့်အမျိုးသမီး သင်တန်း သားများအား အသိပညာအသစ်များကို ပိုမိုလွယ်ကူစွာ နားလည်နိုင်စေရန် ကူညီနိုင်ပါသည်။

- **နည်းပညာရပ်ဆိုင်ရာ ဘာသာစကားကို ရှောင်ရှားပါ** - ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် REDD+ ဘာသာရပ်သည် အခြေခံလူတန်းစားများအတွက် အလွယ်တကူနားမလည်နိုင်သော နည်းပညာအသုံးအနှုန်းအလွန်များပြားပြီး၊ အင်္ဂလိပ်စကား သို့မဟုတ် ဒေသသုံးဘာသာစကားဖြင့် ရိုးရှင်းစွာရှင်းပြရန် အလွန်ခက်ခဲပါသည်။ ထိုသို့သော စကားလုံးများကို အသုံးပြုခြင်းအားဖြင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် REDD+ ၏ သဘောတရားများအပြင်၊ ကျားမ တန်းတူညီမျှမှု၏ အဓိကအသုံးအနှုန်းများပေါ်တွင် ရှုပ်ထွေးမှုများ ဖြစ်လာနိုင်ပါသည်။ ဖြစ်နိုင်ပါက Facilitators များသည် ဒေသသုံး သို့မဟုတ် တိုင်းရင်းသား ဘာသာစကားဖြင့် သင့်တော်သော စကားလုံးများကို ကြိုတင်ရှာဖွေထားသင့်ပြီး၊ သဘောတရားနှင့် သက်ဆိုင်ရာပြဿနာများ အကြောင်းကိုရှင်းပြရန်အတွက် ဒေသတွင်း ဥပမာများကို ရိုးရှင်းသော အသုံးအနှုန်းများဖြင့် ပြင်ဆင်ထားရပါမည်။
- **သက်ဆိုင်ရာသင်ထောက်ကူပစ္စည်းများကို လုံလောက်စွာအသုံးပြုပါ** - Facilitators များသည် သင်တန်း/လှုပ်ရှားမှုစတင်မီတွင် ဒေသတွင်းဥပမာများနှင့် ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှုများဖြင့် ပြင်ဆင်ထားသင့်ပြီး၊ ယင်းတို့ကို သင်ခန်းစာများအား ရိုးရှင်းစေမည့် ရင်းမြစ်

ပစ္စည်းများအဖြစ် အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။ သင်တန်းသားများသည် စာမတတ်သောအခါ ပိုစတာများနှင့် ဝီဒီယိုများအပါအဝင် ကောင်းစွာဒီဇိုင်းဆွဲထား၍ သင့်တော်သော သင်ထောက်ကူပစ္စည်းများနှင့် အခြားသင်တန်းနည်းလမ်းများကို အသုံးပြုရပါမည်။

- **နှစ်လမ်းသွားသင်ယူမှုကို မှတ်တမ်းထားပါ** - သင်တန်းများနှင့် အသိနိုးကြားစေခြင်း လှုပ်ရှားမှုများအတွင်းတွင် Facilitators များသည် သင်တန်းသားများက ဝေမျှကြသော ဒေသတွင်းဥပမာများအပါအဝင် လေ့လာတွေ့ရှိရသည့် သင်ခန်းစာများကို မှတ်တမ်း တင်ထားပါ။ ဤမှတ်တမ်းများသည် အလွန်အရေးကြီးပြီး၊ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူအဆင့် အမျိုးမျိုးအတွက် နောက်ထပ်သင်တန်းများနှင့် အသိနိုးကြားစေခြင်းလှုပ်ရှားမှုများတွင် အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။
- **တူညီသော လုပ်ငန်းရည်ရွယ်ချက်ရှိသည့် အဖွဲ့အစည်းများနှင့် မိတ်ဖက်ဖြစ်အောင် တည်ဆောက်ပါ** - REDD+ တွင် Gender Mainstreaming ဖြစ်စဉ်သည် အမျိုးသမီး များအား ကိုယ်စားပြုသော ဥပဒေအရနှင့်အလွတ် သဘော အဖွဲ့အစည်းများနှင့်အတူ အခြေခံလူတန်းစားအမျိုးသမီးများ၏အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာခေါင်းဆောင်မှုနှင့်စွမ်းဆောင် ရည်ကို တည်ဆောက်ပေးရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ကျားမတန်းတူညီမျှမှုနှင့် ပတ်သက်၍ ဆောင်ရွက်နေသည့် ဒေသခံလက်တွဲဖော်အဖွဲ့ အစည်းတစ်ဖွဲ့ကို ရှာဖွေ၍ သင်တန်းနှင့် အသိနိုးကြားစေမှုလှုပ်ရှားမှုများတွင် ပူးပေါင်းပါဝင်စေခြင်းအားဖြင့် အမြဲ တမ်း အသုံးဝင်နိုင်ပါသည်။ ဤသို့ဖြင့် ဒေသခံအမျိုးသမီးများ၏ ရည်ရွယ်ချက်များနှင့် စိတ်ဝင်စားမှုများကို ကိုယ်စားပြုပြောကြားနိုင်သော စွမ်းရည်တိုးတက်စေ၍ နိုင်ငံ၏ REDD+ မူဝါဒဖြစ်စဉ်တွင် တက်ကြွစွာပါဝင်နိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

မေးခွန်း(၁၀)

အခြေခံလူတန်းစား စီမံကိန်းသည် REDD+ ဆိုင်ရာ စွမ်းဆောင်ရည်တိုးမြှင့်ရာတွင် ကျားမတန်းတူညီမျှမှုကို အဓိကကဏ္ဍအဖြစ် ထည့်သွင်းခြင်းအား မည်သို့ ဖော်ထုတ်ထားပါသနည်း။

ပြည်သူနှင့်သစ်တောများအတွက် ဗဟိုဌာန - RECOFTC အဖွဲ့အနေဖြင့် အမျိုးသမီးများအား လုပ်ပိုင်ခွင့် ပေးခြင်းသည် သစ်တောသယံဇာတများအားရေရှည် အသုံးပြုမှုနှင့် စီမံအုပ်ချုပ်မှုအပြင် လူမှုဆိုင်ရာ မျှတမှုများနှင့် လူ့အခွင့်အရေးများ၏ အဓိက အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်ကြောင်း ခိုင်မာစွာယုံကြည်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် RECOFTC အဖွဲ့သည် ဒေသခံ ပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောလုပ်ငန်းနှင့် REDD+ တွင် ညီမျှမှုနှင့် အခွင့်အရေးများ တိုးတက်စေမည့်မူဝါဒနှင့် အစီအစဉ်များအတွင်းသို့ ကျားမတန်းတူညီမျှမှုကို အဓိကကဏ္ဍအဖြစ် ထည့်သွင်းရန် ကတိကဝတ်ပြုထားပါသည်။ ဤအခြေခံချဉ်းကပ်မှုပေါ်တွင် တည်ဆောက်ထားသောကြောင့်၊ ကျားမတန်းတူညီမျှမှုအား အဓိကကဏ္ဍအဖြစ်ထည့်သွင်းခြင်းသည် "REDD+ အတွက် အခြေခံလူတန်းစားများအား စွမ်းဆောင်ရည် တည်ဆောက်ပေးခြင်းစီမံကိန်း" တွင် သဘောတရားအဆင့်မှ စတင်ပါဝင်နေသော အဓိကအစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ဤစီမံကိန်းတွင် စီမံကိန်းဝင်နိုင်ငံများ၌ ကျားမတန်းတူညီမျှမှုကို ဦးတည်သောသင်တန်းနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်ဖွံ့ဖြိုးရေး လုပ်ငန်းများကို ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်းရန်အတွက် စနစ်ကျသော အဆင့်လိုက်ချဉ်းကပ်မှုတစ်ခုကို ဖော်ထုတ်ထားပါသည်။

ယင်းချဉ်းကပ်မှုတွင် စီမံကိန်းဝင်နိုင်ငံများ၌ ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းခြင်းနှင့် လက်တွဲဖော်တည်ထောင်ခြင်း လုပ်ငန်းများ၊ အခြေခံလူတန်းစားများအားစွမ်းဆောင်ရည်တိုးမြှင့်ပေးခြင်းအတွက်မဟာဗျူဟာ ရည်မှန်းချက်များ သတ်မှတ်ခြင်း၊ သင်တန်းအထောက်အကူပြုပစ္စည်းများကို ဒေသသုံးဘာသာစကားဖြင့် ပြင်ဆင်ခြင်း၊ တိုးချဲ့ခြင်း၊ လူမှုဆက်သွယ်ခြင်းနှင့် အားပေးထောက်ခံခြင်း၊ သုတေသန၊ ဆန်းစစ်ခြင်းနှင့် စုပေါင်းခြင်း၊ စစ်ဆေးကြီးကြပ်ခြင်းနှင့် အကဲဖြတ်ခြင်း စသည်တို့ ပါဝင်ပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့သည် စီမံကိန်းဝင်နိုင်ငံ တစ်နိုင်ငံချင်းစီတွင် နိုင်ငံတွင်းရှိ ကျားမ တန်းတူညီမျှမှုဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်နေသော အဖွဲ့အစည်းများနှင့် လက်တွဲဖော်အဖြစ် တည်ဆောက်လိုပါသည်။ ယင်းလက်တွဲဖော်များအား စွမ်းဆောင်ရည်တိုးမြှင့်ပေးခြင်း လုပ်ငန်းများမှတစ်ဆင့် REDD+ တွင် ကျားမတန်းတူညီမျှမှုအား အဓိကကဏ္ဍအဖြစ် ထည့်သွင်းခြင်းဖြစ်စဉ်ကို ကူညီပေးနိုင်ပါလိမ့်မည်။ ဤစီမံကိန်းတွင် သင်တန်းနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရေးလုပ်ငန်းများမှရရှိလာသည့်သင်ခန်းစာများကိုလည်း မှတ်တမ်းတင်နိုင်၍ အခြားသင်ထောက်ကူပစ္စည်းများ၊ သင်တန်းများ၊ စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရေးအစီအစဉ်များအား ပြင်ဆင်မွမ်းမံရာတွင် အသုံးပြုနိုင်ပါမည်။ ဤအမေးအဖြေ စာအုပ်ငယ်သည်လည်း ထိုချဉ်းကပ်မှု၏ ဥပမာတစ်ခု ပင်ဖြစ်ပါသည်။

အတိုကောက်စကားလုံးများ

- CEDAW Committee on the Elimination of Discrimination Against Women အမျိုးသမီးများအပေါ် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုတိုက်ဖျက်ရေး ကော်မတီ
- UNDRIP United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples ကုလသမဂ္ဂ ဌာနတိုင်းရင်းသားများအခွင့်အရေး ကြေညာစာတမ်း
- UNFCCC United Nations Framework Convention on Climate Change ရာသီဥတုအပြောင်းအလဲမူထိန်းသိမ်းရန်အတွက် ကုလသမဂ္ဂ၏ မူဘောင်

THE CENTER FOR
PEOPLE AND FORESTS

ပြည်သူနှင့်သစ်တောများအတွက် ဗဟိုဌာန - RECOFTC

RECOFTC အဖွဲ့၏ လုပ်ငန်းစဉ်မှာ အာရှပစိဖိတ်ဒေသအတွင်းရှိ ရေရှည်တည်တံ့သော သစ်တောရေးမြေ တောတောင်များတွင် နေထိုင်ကြသော ဒေသခံပြည်သူများ၏ ပိုမိုခိုင်မာသည့် အခွင့်အရေးများ၊ ပိုမိုတိုးတက် သည့် အုပ်ချုပ်မှုနှင့် ပိုမိုမျှတသည့် အကျိုးအမြတ်များအတွက် စွမ်းဆောင်ရည်တိုးမြှင့်ပေးရန်ဖြစ်ပါသည်။

RECOFTC အဖွဲ့သည် သစ်တောကဏ္ဍတွင် ထူးခြား၍ အရေးပါသော နေရာတစ်နေရာကို ယူထားပါသည်။ ဤအဖွဲ့သည် ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းအတွက် စွမ်းဆောင်ရည်တိုးတက်စေရေးကို အထူးပြုဆောင်ရွက်သော အကျိုးအမြတ်မယူသည့် တစ်ခုတည်းသော နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းဖြစ်ပါသည်။ RECOFTC အဖွဲ့သည် အာရှပစိဖိတ်ဒေသနှင့် အပြင်ဖက်ရှိ အစိုးရများ၊ အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်း များ၊ အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၊ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ၊ ဒေသခံပြည်သူများ၊ သုတေသနနှင့် ပညာရေး အဖွဲ့အစည်းများနှင့် မဟာဗျူဟာမြောက်ကွန်ယက်များနှင့် ထိရောက်သောမိတ်ဖက်များအဖြစ် လက်တွဲ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ (၂၅)နှစ်ကျော် သက်တမ်းရှိသည့် နိုင်ငံတကာအတွေ့အကြုံ၊ သုတေသန နှင့် ဆန်းစစ်ခြင်းများ၊ သရုပ်ပြနေရာများနှင့် သင်တန်းသုံးပစ္စည်းများအပါအဝင် စွမ်းဆောင်ရည် တည်ဆောက် ခြင်းဆိုင်ရာ အမြဲပြောင်းလဲဆန်းသစ်နေသည့် ချဉ်းကပ်မှုတို့ဖြင့် RECOFTC အဖွဲ့သည် ပြည်သူများနှင့် သစ်တောများအတွက် တီထွင်ဆန်းသစ်သော ဖြေရှင်းနည်းများကို ပံ့ပိုးပေးလျက်ရှိပါသည်။

RECOFTC – The Center for People and Forests

P.O. Box 1111

Kasetsart Post Office

Bangkok 10903, Thailand

Tel (66-2) 940-5700

Fax (66-2) 561- 4880

info@recoftc.org

www.recoftc.org

Printed on recycled paper

Norad